

Συλλογή της Νομολογίας

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ
JULIANE KOKOTT
της 8ης Ιουνίου 2017¹

Συνεκδικαζόμενες υποθέσεις C-593/15 P και C-594/15 P

**Σλοβακική Δημοκρατία
κατά
Ευρωπαϊκής Επιτροπής
Υπόθεση C-599/15 P
Ρουμανία
κατά**

Ευρωπαϊκής Επιτροπής

«Αίτηση αναιρέσεως – Ίδιοι πόροι της Ευρωπαϊκής Ένωσης – Οικονομική ευθύνη των κρατών μελών – Εξωτερική κοινοτική διαμετακόμιση – Απώλεια εισαγωγικών δασμών κράτους μέλους οφειλόμενη σε άλλο κράτος μέλος – Κλήση της Επιτροπής προς το δεύτερο κράτος μέλος για αποκατάσταση της απώλειας – Έγγραφο της Επιτροπής – Πράξη δεκτική προσφυγής»

I. Εισαγωγή

1. Πώς μπορεί να επιτευχθεί σαφήνεια δικαίου για τα κράτη μέλη όσον αφορά την ύπαρξη υποχρεώσεως προς καταβολή έναντι της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όταν η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δεν έχει εξουσία προς έκδοση αποφάσεως για την ικανοποίηση της σχετικής απαιτήσεως της και δεν έχει κινήσει διαδικασία λόγω παραβάσεως;
2. Αυτό είναι το θεμελιώδες ζήτημα που εγείρεται με αφορμή τις υπό κρίση αιτήσεις αναιρέσεως οι οποίες κατά τα λοιπά εντάσσονται σε αμιγώς τεχνικό πλαίσιο.
3. Καταρχάς, οι υπό κρίση υποθέσεις αφορούν δασμούς, ήτοι τους παραδοσιακούς ιδίους πόρους της Ένωσης, τους οποίους η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας δεν κατέστη δυνατό να εισπράξει λόγω προβλημάτων των σλοβακικών και/ή των ρουμανικών αρχών. Επειδή η Επιτροπή θεώρησε, υπό τις συνθήκες αυτές, ότι υπεύθυνες για τις προκληθείσες απώλειες ήταν η Σλοβακική Δημοκρατία και/ή η Ρουμανία, κάλεσε τα εν λόγω κράτη μέλη να καταβάλουν τα επίμαχα ποσά. Προφανώς πρόθεση της Επιτροπής, όπως άλλωστε επιβεβαίωσε και η ίδια κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, ήταν να αποστείλει μία πρώτη δέσμη εγγράφων με την προοπτική τυχόν μεταγενέστερων διαδικασιών λόγω παραβάσεως. Ωστόσο η διατύπωση των εγγράφων αυτών δεν είχε τη μορφή προκαταρκτικής επικοινωνίας, αλλά νομικά δεσμευτικών αποφάσεων, με τις οποίες η Επιτροπή όριζε ιδίως αυτοτελή προθεσμία για την καταβολή των επίμαχων ποσών.

¹ Γλώσσα του πρωτοτύπου: η γερμανική.

4. Παρά ταύτα, το Γενικό Δικαστήριο δεν διερεύνησε περαιτέρω το ζήτημα αυτό, έκρινε δε ότι τα έγγραφα στερούνταν οιασδήποτε νομικής ισχύος έναντι των κρατών μελών λόγω και μόνον της ελλείψεως εξουσιοδοτήσεως προς την Επιτροπή για την έκδοση δεσμευτικών αποφάσεων με αντικείμενο την είσπραξη ιδίων πόρων. Μάλιστα, δεν εξέτασε το περιεχόμενο των εγγράφων και το –αμφισβητούμενο από τους διαδίκους– ζήτημα του κατά πόσον οι διατάξεις περί ιδίων πόρων της Ένωσης ήταν εν προκειμένω εφαρμοστέες.

5. Εκ πρώτης όψεως, η κρίση αυτή ενδεχομένως να παρίσταται ρεαλιστική.

6. Εξάλλου και η ίδια η Επιτροπή τόνισε, στις υπό κρίση υποθέσεις, ότι στον τομέα των ιδίων πόρων πράγματι στερείται εξουσίας να εκδίδει δεσμευτικές για τα κράτη μέλη αποφάσεις για την ικανοποίηση των απαιτήσεών της. Αλλά και πέραν του τομέα των ιδίων πόρων, εκ πρώτης όψεως δεν υφίσταται κάποια γενική νομική βάση που θα παρείχε στην Επιτροπή τη δυνατότητα να εκδίδει δεσμευτικές αποφάσεις προκειμένου να υποχρεώνει τα κράτη μέλη σε εξόφληση χρηματικών απαιτήσεων.

7. Συνεπώς, είναι σχεδόν βέβαιο ότι το να αναγνωρισθεί ότι τα έγγραφα της Επιτροπής παράγουν έννομα αποτελέσματα και, συνεπώς, είναι δεκτικά προσφυγής θα είχε, στην καλύτερη περίπτωση, ως αποτέλεσμα την ακύρωση των εν λόγω εγγράφων, χωρίς ωστόσο να μπορεί να εδραιώσει σαφήνεια δικαίου αναφορικά με τις επίμαχες απαιτήσεις. Κατά συνέπεια, η αιτίαση των κρατών μελών που συμμετέχουν στη διαδικασία, ότι το Γενικό Δικαστήριο έπρεπε, για λόγους και μόνον ανάγκης παροχής έννομης προστασίας, να είχε διαπιστώσει ότι τα επίδικα έγγραφα είναι δεκτικά προσφυγής, είναι αλυσιτελής. Επομένως, για ποιο λόγο να γίνει δεκτό ότι τα επίδικα έγγραφα είναι δεκτικά προσφυγής, όταν μια τέτοια διαπίστωση δεν συμβάλλει στην εδραίωση σαφήνειας δικαίου;

8. Όμως, παρά τη ρεαλιστική αυτή ερμηνεία, η κρίση του Γενικού Δικαστηρίου, εξεταζόμενη υπό το πρίσμα της πάγιας νομολογίας της σχετικής με τις πράξεις των θεσμικών οργάνων της Ένωσης που επιδέχονται προσφυγή, αποδεικνύεται εσφαλμένη. Πράγματι, ο δικαστής της Ένωσης, προκειμένου να εξετάσει τις έννομες συνέπειες τέτοιων πράξεων, δεν μπορεί να χρησιμοποιεί αποκλειστικά ως κριτήριο την έλλειψη εξουσίας προς έκδοση αποφάσεων, χωρίς να λαμβάνει καθόλου υπόψη το περιεχόμενο των επίμαχων πράξεων. Μια τέτοια ερμηνεία δημιουργεί μεγαλύτερες αμφιβολίες όταν – όπως εν προκειμένω – στηρίζεται μεν, αναφορικά με τον έλεγχο της αρμοδιότητας θεσμικού οργάνου της Ένωσης, αποκλειστικά σε διατάξεις οι οποίες αμφισβητείται ότι είναι εφαρμοστέες, πλην όμως ουδόλως εξετάζει το τελευταίο αυτό ζήτημα.

9. Ειδικότερα, μια τέτοια προσέγγιση έχει ως αποτέλεσμα τη ματαίωση του ελέγχου νομιμότητας μιας νομικής πράξεως της Ένωσης μέσω της υποβολής της σε έλεγχο παραδεκτού του οποίου ο σκοπός είναι σαφώς προκαθορισμένος. Κάτι τέτοιο όμως δεν μπορεί να γίνει αποδεκτό σε μια Ένωση δικαίου, όσο ρεαλιστική και αν είναι η ανάγκη τηρήσεως των συνεπειών των αποφάσεων του Δικαστηρίου και η επιταγή της αποτελεσματικής λειτουργίας της διοικήσεως της Ένωσης, ακόμη και όταν είναι πρόδηλο ότι ο έλεγχος του περιεχομένου μιας νομικής πράξεως δεν πρόκειται να επιφέρει οριστική σαφήνεια δικαίου ως προς το θιγόμενο ουσιαστικό ζήτημα.

10. Εντούτοις η διαπίστωση αυτή –σε περίπτωση που υιοθετηθεί από το Δικαστήριο στο πλαίσιο της προτεινόμενης με τις παρούσες προτάσεις λύσεως– δεν εμποδίζει το Δικαστήριο να αναγνωρίσει ότι οι υπό κρίση αιτήσεις αναιρέσεως αναδεικνύουν ένα κενό στο σύστημα παροχής έννομης προστασίας της Ένωσης, το οποίο έγκειται στην έλλειψη γενικού ένδικου βοηθήματος με αναγνωριστικό αίτημα². Κατά συνέπεια, με δεδομένο ότι δεν προβλέπεται γενική αρμοδιότητα της Επιτροπής προς έκδοση αποφάσεων κατά των κρατών μελών με αντικείμενο την είσπραξη χρηματικών απαιτήσεων και, επομένως, δεν υφίσταται δυνατότητα εκδόσεως πράξεως δεκτικής προσφυγής, σε περιπτώσεις όπως η

² Βλ., για το αναγνωριστικό αίτημα στο πλαίσιο του άρθρου 272 ΣΛΕΕ, τις προτάσεις μου στην υπόθεση Planet κατά Επιτροπής (C-564/13 Ρ, ΕΥ:C:2014:2352, σημεία 18 επ.), καθώς και την απόφαση της 26ης Φεβρουαρίου 2015, Planet κατά Επιτροπής (C-564/13 Ρ, ΕΥ:C:2015:124, σκέψη 26).

υπό κρίση, η ύπαρξη χρηματικής απαιτήσεως της Ένωσης δύναται να βεβαιωθεί μόνον μέσω διαδικασίας λόγω παραβάσεως. Για όσο χρόνο η Επιτροπή δεν κινεί την εν λόγω διαδικασία, τα κράτη μέλη δεν έχουν καμία άλλη δυνατότητα να επιτύχουν την αποσαφήνιση του νομικού καθεστώτος, ενώ εκτίθενται σε αυξημένο κίνδυνο επιβαρύνσεως με τόκους.

11. Οι υπό κρίση αιτήσεις αναιρέσεως, εκτός από την εξέταση των αναιρεσιβαλλόμενων διατάξεων του Γενικού Δικαστηρίου και των επίδικων εγγράφων της Επιτροπής, παρέχουν επιπλέον στο Δικαστήριο τη δυνατότητα να καλύψει αυτό το νομικό κενό.

II. Το νομικό πλαίσιο

12. Η απόφαση 2000/597/ΕΚ, Ευρατόμ, του Συμβουλίου, της 29ης Σεπτεμβρίου 2000, για το σύστημα των ιδίων πόρων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων³, αντικαταστάθηκε από 1ης Ιανουαρίου 2007 από την απόφαση 2007/436/ΕΚ, Ευρατόμ, του Συμβουλίου, της 7ης Ιουνίου 2007, για το σύστημα των ιδίων πόρων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων⁴, χωρίς η τροποποίηση αυτή να θίγει τις εφαρμοστέες εν προκειμένω διατάξεις.

13. Κατά το άρθρο 2, παράγραφος 1, στοιχείο β', της αποφάσεως 2000/597, καθώς και το άρθρο 2, παράγραφος 1, στοιχείο α', της αποφάσεως 2007/436, «οι δασμοί του κοινού δασμολογίου και οι λοιποί δασμοί που έχουν θεσπιστεί ή θα θεσπιστούν από τα θεσμικά όργανα της [Ένωσης] επί των συναλλαγών με χώρες μη μέλη» συνιστούν, μεταξύ άλλων, ιδίους πόρους εγγραφόμενους στον προϋπολογισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι δασμοί χαρακτηρίζονται ως «παραδοσιακοί ίδιοι πόροι». Κατά το άρθρο 2, παράγραφος 3, των αποφάσεων 2000/597 και 2007/436 τα κράτη μέλη παρακρατούν, ως έξοδα εισπράξεως, το 25 % των ποσών αυτών.

14. Το άρθρο 8, παράγραφος 1, πρώτο και τρίτο εδάφιο, των αποφάσεων 2000/597 και 2007/436 προβλέπει ότι οι ίδιοι πόροι της Ένωσης που εισπράττονται από τα κράτη μέλη σύμφωνα με τις εθνικές νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις οι οποίες προσαρμόζονται, ενδεχομένως, στις απαιτήσεις των ρυθμίσεων της Ένωσης τίθενται στη διάθεση της Επιτροπής.

15. Ο κανονισμός (ΕΚ, Ευρατόμ) 1150/2000 του Συμβουλίου, της 22ας Μαΐου 2000, για την εφαρμογή της αποφάσεως 94/728/ΕΚ, Ευρατόμ για το σύστημα των ιδίων πόρων των Κοινοτήτων⁵, τροποποιήθηκε αρχικώς με τον κανονισμό (ΕΚ, Ευρατόμ) 2028/2004 του Συμβουλίου, της 16ης Νοεμβρίου 2004⁶, και στη συνέχεια, με ισχύ από 1ης Ιανουαρίου 2007, με τον κανονισμό (ΕΚ, Ευρατόμ) 105/2009 του Συμβουλίου, της 26ης Ιανουαρίου 2009⁷.

16. Κατά το άρθρο 2, παράγραφοι 1 και 2, του κανονισμού 1150/2000, όπως διαμορφώθηκε κατόπιν διαδοχικών τροποποιήσεων, τυχόν απαίτηση της Ένωσης σχετική με ιδίους πόρους της, όπως αυτοί ορίζονται στις αποφάσεις 2000/597 και 2007/436, θεωρείται βεβαιωθείσα εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις των οικείων διατάξεων της τελωνειακής νομοθεσίας περί λογιστικής καταχωρίσεως του οφειλόμενου ποσού και της γνωστοποίησεως του στον οφειλέτη. Ως εκ τούτου, ως χρόνος βεβαιώσεως νοείται ο χρόνος της λογιστικής καταχωρίσεως υπό την έννοια των διατάξεων της τελωνειακής νομοθεσίας.

3 ΕΕ 2000, L 253, σ. 42.

4 ΕΕ 2007, L 163, σ. 17.

5 ΕΕ 2000, L 130, σ. 1.

6 ΕΕ 2004, L 352, σ. 1.

7 ΕΕ 2009, L 36, σ. 1.

17. Το άρθρο 6, παράγραφος 3, του κανονισμού 1150/2000 έχει ως εξής:

«3) α) Οι απαιτήσεις που βεβαιώνονται σύμφωνα με το άρθρο 2 καταχωρούνται στα λογιστικά βιβλία, υπό την επιφύλαξη του στοιχείου β' της παρούσας παραγράφου, το αργότερο την πρώτη εργάσιμη ημέρα μετά τη 19η ημέρα του δεύτερου μήνα που ακολουθεί το μήνα κατά τον οποίο βεβαιώθηκε η απαίτηση.

β) Οι απαιτήσεις που έχουν βεβαιωθεί αλλά δεν έχουν καταχωρηθεί στα λογιστικά βιβλία που αναφέρονται στο στοιχείο α' διότι δεν έχουν ακόμα εισπραχθεί και δεν έχει συσταθεί γι' αυτές καμία ασφάλεια, καταχωρούνται, εντός της προθεσμίας του στοιχείου α', σε χωριστά λογιστικά βιβλία. Τα κράτη μέλη μπορούν να ενεργήσουν κατά τον ίδιο τρόπο σε περίπτωση που οι απαιτήσεις που έχουν βεβαιωθεί καλύπτονται από εγγυήσεις αποτελούν αντικείμενο αμφισβήτησης και ενδέχεται να υποστούν μεταβολές, συνεπεία αντιδικίας.»

18. Το άρθρο 9, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 1150/2000 ορίζει τα εξής:

«1) Σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο άρθρο 10, το ποσό των ιδίων πόρων πιστώνεται από κάθε κράτος μέλος στο λογαριασμό που έχει ανοιχθεί για το σκοπό αυτό στο όνομα της Επιτροπής στο Δημόσιο Ταμείο του ή στον οργανισμό που έχει ορίσει.»

19. Το άρθρο 10, παράγραφος 1, του κανονισμού 1150/2000 προβλέπει τα εξής:

«1) Αφού αφαιρεθούν τα έξοδα είσπραξης [...], η εγγραφή των ιδίων πόρων [...] διενεργείται το αργότερο την πρώτη εργάσιμη ημέρα μετά τη 19η ημέρα του δεύτερου μήνα που ακολουθεί τον μήνα κατά τη διάρκεια του οποίου βεβαιώθηκε η απαίτηση βάσει του άρθρου 2 του παρόντος κανονισμού.

Πάντως, για τις απαιτήσεις που βάσει του άρθρου 6, παράγραφος 3, στοιχείο β', του παρόντος κανονισμού καταχωρίζονται σε χωριστά λογιστικά βιβλία, η εγγραφή πρέπει να γίνει το αργότερο την πρώτη εργάσιμη ημέρα μετά τη 19η ημέρα του δεύτερου μήνα που ακολουθεί το μήνα της είσπραξης των απαιτήσεων.»

20. Κατά το άρθρο 11, παράγραφος 1, του κανονισμού 1150/2000, το ενδιαφερόμενο κράτος μέλος, σε περίπτωση καθυστερημένης καταχώρισεως, υποχρεούται σε καταβολή τόκων υπερημερίας στον αναφερόμενο στο άρθρο 9, παράγραφος 1, του εν λόγω κανονισμού λογαριασμό, με βάση το επιτόκιο που καθορίζεται στο άρθρο 11, παράγραφοι 2 και 3.

21. Το άρθρο 17, παράγραφοι 1 και 2, του κανονισμού 1150/2000 έχει ως εξής:

«1) Τα κράτη μέλη υποχρεούνται να λαμβάνουν όλα τα αναγκαία μέτρα ώστε τα ποσά που αντιστοιχούν στα βεβαιωθέντα, σύμφωνα με το άρθρο 2, έσοδα να αποδίδονται στην Επιτροπή κατά τους όρους που προβλέπονται στον παρόντα κανονισμό.

2) Τα κράτη μέλη απαλλάσσονται της υποχρέωσης να αποδίδουν στην Επιτροπή τα ποσά που αντιστοιχούν στα οφειλόμενα έσοδα που βεβαιώθηκαν ως μη ανακτήσιμα:

α) είτε για λόγους ανωτέρας βίας·

β) είτε για άλλους λόγους που δεν μπορούν να τους καταλογισθούν.

Τα ποσά των βεβαιωθέντων δασμών δηλώνονται ως μη ανακτήσιμα με απόφαση της αρμόδιας διοικητικής αρχής που βεβαιώνει την αδυναμία ανάκτησης.

Τα ποσά των βεβαιωθέντων οφειλόμενων ποσών χαρακτηρίζονται μη ανακτήσιμα [...]

Τα ποσά που δηλώνονται ή χαρακτηρίζονται μη ανακτήσιμα εκπίπτουν οριστικά από τη χωριστή λογιστική που προβλέπεται στο άρθρο 6 παράγραφος 3 στοιχείο β' [...].».

III. Το ιστορικό των ένδικων διαφορών

22. Κατά τα προ του 2010 έτη διασαφήθηκαν ενώπιον των γερμανικών τελωνειακών αρχών διάφορα εμπορεύματα για την υπαγωγή τους στο τελωνειακό καθεστώς της εξωτερικής κοινοτικής διαμετακομίσεως κατά τα άρθρα 91 επ. του κοινοτικού τελωνειακού κώδικα⁸. Η εν λόγω διαδικασία επιτρέπει τη διαμετακόμιση εμπορευμάτων μεταξύ δύο τόπων που βρίσκονται εντός της τελωνειακής επικράτειας της Ένωσης, χωρίς τα εμπορεύματα αυτά να υπόκεινται σε εισαγωγικούς δασμούς. Ωστόσο προϋπόθεση προς τούτο αποτελεί επίσης τα επίμαχα εμπορεύματα να προσκομίζονται στον τόπο προορισμού, προκειμένου οι τελωνειακές αρχές να είναι σε θέση να ελέγξουν τα εμπορεύματα εκεί⁹. Ελλείψει προσκομίσεως, τα εμπορεύματα θεωρείται ότι δεν έχουν εισαχθεί στην επικράτεια της Ένωσης, οπότε γεννάται οφειλή από τελωνειακούς δασμούς. Εάν δεν είναι σαφές σε ποιο τόπο και σε ποια χρονική στιγμή τα επίμαχα εμπορεύματα διέφυγαν τον τελωνειακό έλεγχο, χρόνος γενέσεως της τελωνειακής οφειλής θεωρείται ο χρόνος της υπαγωγής τους σε καθεστώς εξωτερικής κοινοτικής διαμετακομίσεως. Κατά συνέπεια, οι αρχές του κράτους μέλους στο οποίο έλαβε χώρα η υπαγωγή σε καθεστώς εξωτερικής κοινοτικής διαμετακομίσεως οφείλουν να εισπράξουν την τελωνειακή οφειλή και να αποδώσουν στην Επιτροπή τους αντίστοιχους ιδίους πόρους.

23. Στην περίπτωση την οποία αφορά η προκειμένη διαδικασία, όπου τόπο προορισμού των εμπορευμάτων αποτελούσαν η Σλοβακική Δημοκρατία και η Ρουμανία, η άφιξη των επίμαχων εμπορευμάτων βεβαιώθηκε από τις ρουμανικές και σλοβακικές αρχές προς τις αντίστοιχες γερμανικές, με αποτέλεσμα οι τελευταίες να περατώσουν τη διαδικασία διαμετακομίσεως και να αποδεσμεύσουν τις εγγυήσεις που είχαν παρασχεθεί από τους κυρίως υπόχρεους. Ωστόσο, όπως αποδείχθηκε αργότερα, στην πραγματικότητα τα εμπορεύματα δεν αφίχθησαν ποτέ στους προορισμούς τους και κατά συνέπεια οι επίμαχες διαδικασίες διαμετακομίσεως εσφαλμένως θεωρήθηκαν περατωθείσες. Συγκεκριμένα, η ηλεκτρονική βεβαίωση περί νομότυπης προσκομίσεως είχε παραποιηθεί στο σύστημα μηχανογραφήσεως τελωνείων NCTS¹⁰, γεγονός που οφείλεται είτε σε δόλο των σλοβακικών και ρουμανικών τελωνειακών αρχών είτε σε δόλο τρίτων και σε έλλειψη μέτρων ασφάλειας εκ μέρους των εν λόγω αρχών.

24. Με δεδομένο ότι δεν διαπιστώθηκε παράβαση εκ μέρους τους, οι κυρίως υπόχρεοι απαλλάχθηκαν από τις τελωνειακές οφειλές, οι οποίες χαρακτηρίστηκαν μη ανακτήσιμες. Ως εκ τούτου, έπαυσε η υποχρέωση της Γερμανίας να αποδώσει τα επίμαχα ποσά στην Επιτροπή. Υπό αυτές τις συνθήκες, η Επιτροπή εκτίμησε ότι η Σλοβακική Δημοκρατία καθώς και η Ρουμανία όφειλαν να αποκαταστήσουν τη ζημία που προκλήθηκε στον προϋπολογισμό της Ένωσης λόγω παραλείψεων των οικείων αρχών τους.

⁸ Κανονισμός (ΕΟΚ) 2913/92 του Συμβουλίου, της 12ης Οκτωβρίου 1992, περί θεσπίσεως κοινοτικού τελωνειακού κώδικα (ΕΕ 1992, L 302, σ. 1).

⁹ Η προσκόμιση κατά το άρθρο 4, σημείο 19, του κανονισμού 2913/92, γίνεται με «ενημέρωση των τελωνειακών αρχών σύμφωνα με τις διαδικασίες που προβλέπονται για την προσκόμιση των εμπορευμάτων στο τελωνείο ή σε οποιοδήποτε άλλο μέρος έχει καθοριστεί ή εγκριθεί από τις τελωνειακές αρχές».

¹⁰ New Computerised Transit System.

A. Τα επίδικα έγγραφα της Επιτροπής

25. Συνεπεία των ανωτέρω, η Επιτροπή απέστειλε στις 15 Ιουλίου¹¹, όπως και στις 24¹² και στις 19 Σεπτεμβρίου του 2014¹³, δύο έγγραφα προς τη Σλοβακική Δημοκρατία και ένα έγγραφο προς τη Ρουμανία (στο εξής: επίδικα έγγραφα), καλώντας αμφότερα τα κράτη μέλη σε καταβολή των ποσών τα οποία αντιστοιχούσαν στις τελωνειακές οφειλές και τα οποία η Γερμανία δε μπόρεσε να εισπράξει εξαιτίας των παραλείψεων των σλοβακικών και/ή των ρουμανικών αρχών.

26. Στα επίδικα έγγραφα, η Επιτροπή περιέγραφε αρχικά τις σχετικές διαδικασίες και επισήμαινε ότι η ευθύνη για τις συναφώς προκληθείσες ζημίες βάρυνε τη Σλοβακική Δημοκρατία και/ή τη Ρουμανία. Ειδικότερα, η ανακριβής βεβαίωση περί περατώσεως της διαδικασίας διαμετακομίσεως που εξέδωσαν οι σλοβακικές και/ή οι ρουμανικές αρχές εμπόδισαν τις γερμανικές αρχές να εισπράξουν τις τελωνειακές οφειλές, που συνιστούν παραδοσιακούς ιδίους πόρους. Εν προκειμένω, η Επιτροπή επισήμανε ότι η Σλοβακική Δημοκρατία και/ή η Ρουμανία δεν ήταν μεν αρμόδιες για την είσπραξη των εν λόγω δασμών. Πλην όμως, κάθε κράτος μέλος φέρει ευθύνη για τυχόν απώλεια ιδίων πόρων, οφειλόμενη σε πταίσμα των αρχών του. Η διαπίστωση αυτή προκύπτει από τη Συνθήκη, από το σύστημα των ιδίων πόρων και από τη νομολογία του Δικαστηρίου¹⁴. Υπό αυτές τις συνθήκες, η άρνηση της Δημοκρατίας της Σλοβακίας και/ή της Ρουμανίας να συμμορφωθούν προς την κλήση για καταβολή των ιδίων πόρων, δεν συνάδει με την αρχή της ειλικρινούς συνεργασίας μεταξύ των κρατών μελών και της Ένωσης, ούτε με το σύστημα των ιδίων πόρων.

27. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή ζήτησε από τις σλοβακικές και/ή τις ρουμανικές αρχές να θέσουν στη διάθεσή της τα επίμαχα ποσά, αφαιρουμένου ποσοστού 25 % για έξοδα εισπράξεως, το αργότερο έως την πρώτη εργάσιμη ημέρα μετά τη 19η ημέρα του δεύτερου μήνα που ακολουθεί τον μήνα μετά την αποστολή των επίδικων εγγράφων. Τέλος επισήμανε ότι τυχόν καθυστέρηση στην καταβολή θα είχε ως αποτέλεσμα τον υπολογισμό τόκων υπερημερίας κατά το άρθρο 11 του κανονισμού 1150/2000.

B. Οι αναιρεσιβαλλόμενες διατάξεις του Γενικού Δικαστηρίου

28. Με τις από 22 Σεπτεμβρίου καθώς και από 26 και 28 Νοεμβρίου 2014 προσφυγές αντιστοίχως, η Σλοβακική Δημοκρατία και η Ρουμανία ζήτησαν την ακύρωση των επίδικων εγγράφων. Η Επιτροπή προέβαλε αντίστοιχες ενστάσεις απαραδέκτου¹⁵, με τις οποίες υποστήριξε ότι τα εν λόγω έγγραφα δεν συνιστούσαν πράξεις δεκτικές προσφυγής κατά το άρθρο 263 ΣΛΕΕ. Με τις από 14 Σεπτεμβρίου 2015¹⁶ διατάξεις, το Γενικό Δικαστήριο έκανε δεκτές τις εν λόγω ενστάσεις και απέρριψε τις προσφυγές ως अपαράδεκτες¹⁷, χωρίς να εξετάσει το βάσιμό τους (στο εξής: αναιρεσιβαλλόμενες διατάξεις).

11 Αριθ. BUDG/B/3/MV D(2014) 2351197, παράρτημα αριθ. 2 της προσφυγής στην υπόθεση C-593/15 P.

12 Αριθ. BUDG/B/3/MV D(2014) 3139078, παράρτημα αριθ. 2 της προσφυγής στην υπόθεση C-594/15 P.

13 Αριθ. BUDG/B/3/MV D(2014) 3079038, παράρτημα αριθ. 1 του δικογράφου της προσφυγής στην ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου διαδικασία της υποθέσεως C-599/15 P.

14 Ιδίως από τη σκέψη 44 της αποφάσεως της 8ης Ιουλίου 2010, Επιτροπή κατά Ιταλίας (C-334/08, EU:C:2010:414).

15 Κατά το άρθρο 114, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Γενικού Δικαστηρίου της 2ας Μαΐου 1991.

16 Διατάξεις της 14ης Σεπτεμβρίου 2015, Σλοβακία κατά Επιτροπής (T-678/14, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2015:661), της 14ης Σεπτεμβρίου 2015, Σλοβακία κατά Επιτροπής (T-779/14, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2015:655), και της 14ης Σεπτεμβρίου 2015, Ρουμανία κατά Επιτροπής (T-784/14, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2015:659).

17 Κατά το άρθρο 130, παράγραφος 1, του εν τω μεταξύ τεθέντος σε εφαρμογή Κανονισμού Διαδικασίας του Γενικού Δικαστηρίου της 4ης Μαρτίου 2015.

29. Όπως διαπίστωσε καταρχάς το Γενικό Δικαστήριο, βάσει των διατάξεων περί ιδίων πόρων της Ένωσης και της σχετικής νομολογίας του Δικαστηρίου, τα κράτη μέλη οφείλουν τα ίδια να ερευνούν αν υφίσταται απώλεια παραδοσιακών ιδίων πόρων και αν συντρέχει υποχρέωση να θέτουν τέτοιου είδους πόρους στη διάθεση της Ένωσης. Αντιθέτως, δεν προβλέπεται έκδοση σχετικής αποφάσεως της Επιτροπής ούτε διαδικασία εκδόσεως τέτοιας αποφάσεως. Πέραν τούτου, κατά τα άρθρα 258 έως 260 ΣΛΕΕ, ο καθορισμός των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων που έχουν τα κράτη μέλη και η εκτίμηση της συμπεριφορά τους μπορούν να προκύπτουν μόνον από απόφαση του Δικαστηρίου¹⁸.

30. Κατά το Γενικό Δικαστήριο, με βάση τα ανωτέρω, ελλείπει εξουσιοδότησεως προς την Επιτροπή για έκδοση πράξεως που να υποχρεώνει κράτος μέλος να θέσει στη διάθεσή της ιδίους πόρους, τα επίδικα έγγραφα έχουν αμιγώς πληροφοριακό χαρακτήρα και αποτελούν απλές συστάσεις. Ως εκ τούτου δεν συνιστούν πράξεις δεκτικές προσφυγής υπό την έννοια του άρθρου 263 ΣΛΕΕ¹⁹.

31. Κατά συνέπεια, ούτε οι πληροφορίες που παρέχονται από την Επιτροπή αναφορικά με το ύψος των ζητούμενων ποσών, την προθεσμία καταβολής και τους τόκους υπερημερίας παράγουν έννομες συνέπειες. Επιπλέον, τα επιχειρήματα των διαδίκων, με τα οποία αμφισβητείται η δυνατότητα εφαρμογής των διατάξεων περί ιδίων πόρων, είναι αλυσιτελή, δεδομένου ότι αφορούν αποκλειστικά τη νομιμότητα των εγγράφων. Τέλος, κατά το Γενικό Δικαστήριο, πρέπει επίσης να απορριφθούν και τα επιχειρήματα που αφορούν την αναγκαιότητα παροχής έννομης προστασίας και ερείδονται στην υφιστάμενη ανασφάλεια δικαίου και στον σημαντικό κίνδυνο επιβαρύνσεως με τόκους. Ειδικότερα, αυτή καθεαυτή η αναγκαιότητα παροχής έννομης προστασίας δεν δύναται να καταστήσει τις επίδικες πράξεις δεκτικές προσφυγής, τα δε εμπλεκόμενα κράτη μέλη θα μπορούσαν να αντιμετωπίσουν τον κίνδυνο επιβαρύνσεως με τόκους θέτοντας, υπό επιφύλαξη, στη διάθεση της Επιτροπής τα ζητούμενα ποσά²⁰.

IV. Η ανααιρετική διαδικασία και τα αιτήματα των διαδίκων

32. Με το από 13 Νοεμβρίου 2015 δικόγραφο της, η Σλοβακική Δημοκρατία άσκησε αναίρεση κατά των διατάξεων που εκδόθηκαν στις υποθέσεις T-678/14 και T-779/14 (συνεκδικαζόμενες υποθέσεις C-593/15 P και C-594/15 P). Η Σλοβακική Δημοκρατία ζητεί από το Δικαστήριο να αναιρέσει τις ανααιρεσιβαλλόμενες διατάξεις στο σύνολό τους, να αποφανθεί επί του παραδεκτού των προσφυγών και να αναπέμψει τις υποθέσεις στο Γενικό Δικαστήριο προκειμένου αυτό να εκδώσει απόφαση επί της ουσίας, ή, σε περίπτωση που το Δικαστήριο κρίνει ότι δεν διαθέτει επαρκείς πληροφορίες ώστε να διατυπώσει οριστική κρίση επί των ενστάσεων απαραδέκτου της Επιτροπής, να αναπέμψει τις υποθέσεις στο Γενικό Δικαστήριο, προκειμένου αυτό να κρίνει το παραδεκτό και το βάσιμο των προσφυγών, ζητεί δε ακόμη από το Δικαστήριο να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα. Η Ρουμανία και η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας τάσσονται υπέρ των αιτημάτων της Σλοβακικής Δημοκρατίας.

33. Με το από 16 Νοεμβρίου 2015 δικόγραφο της, η Ρουμανία άσκησε αναίρεση κατά της διατάξεως που εκδόθηκε στην υπόθεση T-784/14 (υπόθεση C-599/15 P). Η Ρουμανία ζητεί από το Δικαστήριο να κάνει δεκτή την αίτηση αναιρέσεως, να αναιρέσει την ανααιρεσιβαλλόμενη διάταξη στο σύνολό της, να προβεί σε νέα εξέταση της υποθέσεως και να εκδώσει απόφαση που να κρίνει παραδεκτή την προσφυγή ακυρώσεως και να ακυρώνει το επίδικο έγγραφο, ή να αναπέμψει την υπόθεση στο Γενικό

18 Ανααιρεσιβαλλόμενη διάταξη στην υπόθεση T-678/14, σκέψεις 27 έως 40 και 43 έως 46, ανααιρεσιβαλλόμενη διάταξη στην υπόθεση T-779/14, σκέψεις 26 έως 39 και 42 έως 45, καθώς και ανααιρεσιβαλλόμενη διάταξη στην υπόθεση T-784/14, σκέψεις 23 έως 36 και 39 έως 42.

19 Ανααιρεσιβαλλόμενη διάταξη στην υπόθεση T-678/14, σκέψεις 41, 42, 47 και 48, ανααιρεσιβαλλόμενη διάταξη στην υπόθεση T-779/14, σκέψεις 40, 41, 46 και 47, καθώς και ανααιρεσιβαλλόμενη διάταξη στην υπόθεση T-784/14, σκέψεις 37, 38, 43 και 44.

20 Ανααιρεσιβαλλόμενη διάταξη στην υπόθεση T-678/14, σκέψεις 50 έως 59, ανααιρεσιβαλλόμενη διάταξη στην υπόθεση T-779/14, σκέψεις 49 έως 58, καθώς και ανααιρεσιβαλλόμενη διάταξη στην υπόθεση T-784/14, σκέψεις 46 έως 56.

Δικαστήριο, ώστε αυτό, με νέα απόφαση, να κρίνει παραδεκτή την προσφυγή ακυρώσεως και να ακυρώσει το επίδικο έγγραφο, ζητεί δε ακόμη από το Δικαστήριο να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα. Η Σλοβακική Δημοκρατία, η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας και η Τσεχική Δημοκρατία τάσσονται υπέρ των αιτημάτων της Ρουμανίας.

34. Η Επιτροπή ζητεί από το Δικαστήριο να απορρίψει τις αιτήσεις αναιρέσεως και να υποχρεώσει τις αναιρεσείουσες να φέρουν τα δικαστικά έξοδα.

35. Όλοι οι διάδικοι κατέθεσαν ενώπιον του Δικαστηρίου γραπτές παρατηρήσεις και συμμετείχαν στην κοινή επ' ακροατηρίου συζήτηση των δύο υποθέσεων η οποία έλαβε χώρα στις 23 Μαρτίου 2017.

V. Εκτίμηση

A. Επί των αιτήσεων αναιρέσεως

36. Από τις αιτήσεις αναιρέσεως της Σλοβακικής Δημοκρατίας και της Ρουμανίας, οι οποίες περιλαμβάνουν εκάστη δύο διαφορετικούς λόγους αναιρέσεως με κοινή εν μέρει επιχειρηματολογία, προκύπτει ότι οι αναιρεσείουσες βάλλουν κατ' ουσίαν κατά δύο νομικών σφαλμάτων του Γενικού Δικαστηρίου.

37. Κατά τις αναιρεσείουσες, αφενός, το Γενικό Δικαστήριο υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο στηρίζοντας καταρχάς το σκεπτικό του στις διατάξεις περί ιδίων πόρων της Ένωσης, χωρίς να εξετάσει κατά πόσον οι εν λόγω διατάξεις τύγχαναν εφαρμογής. Με δεδομένο δε ότι το Γενικό Δικαστήριο ουδόλως εξήγησε τους λόγους για τους οποίους παρήλκε μια τέτοια εξέταση, οι αναιρεσιβαλλόμενες διατάξεις στερούνται αιτιολογίας.

38. Αφετέρου, το Γενικό Δικαστήριο, εξετάζοντας κατά πόσον τα επίδικα έγγραφα ήταν δεκτικά προσφυγής, υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο, διότι κατά την εν λόγω εξέταση βασίστηκε μόνο στην έλλειψη αρμοδιότητας της Επιτροπής προς έκδοση δεσμευτικών αποφάσεων με αντικείμενο την είσπραξη ιδίων πόρων. Στο πλαίσιο αυτό, δεν έλαβε υπόψη ότι, κατά τη νομολογία, για να κριθεί αν μια πράξη θεσμικού οργάνου της Ένωσης είναι δεκτική προσφυγής, πρέπει να λαμβάνεται ιδίως υπόψη το περιεχόμενο της πράξεως αυτής.

39. Το επιχείρημα αυτό εξετάζεται κατωτέρω πρώτο κατά σειρά.

1. Επί της εξετάσεως από το Γενικό Δικαστήριο του ζητήματος αν τα επίδικα έγγραφα ήταν δεκτικά προσφυγής

40. Κατά το άρθρο 263 ΣΛΕΕ, με προσφυγή ακυρώσεως δύναται να προσβληθεί οποιαδήποτε πράξη των οργάνων της Ένωσης, η οποία προορίζεται να παράγει δεσμευτικά έννομα αποτελέσματα, ανεξαρτήτως της μορφής που έχει η πράξη αυτή²¹. Για να καθοριστεί όμως αν μια πράξη παράγει τέτοια αποτελέσματα, πρέπει να εξεταστεί ιδίως το αντικείμενο, το περιεχόμενο και η ουσία της καθώς και το πραγματικό και νομικό πλαίσιο εντός του οποίου αυτή εκδόθηκε²².

21 Πάγια νομολογία μετά την απόφαση της 11ης Νοεμβρίου 1981, IBM κατά Επιτροπής (60/81, EU:C:1981:264, σκέψη 9).

22 Διάταξη της 13ης Ιουνίου 1991, Sunzest κατά Επιτροπής (C-50/90, EU:C:1991:253, σκέψη 12), καθώς και αποφάσεις της 31ης Μαρτίου 1998, Γαλλία κ.λπ. κατά Επιτροπής (C-68/94 και C-30/95, EU:C:1998:148, σκέψη 63), και της 26ης Ιανουαρίου 2010, Internationaler Hilfsfonds κατά Επιτροπής (C-362/08 Ρ, EU:C:2010:40, σκέψη 58)· βλ., επίσης, διάταξη του Γενικού Δικαστηρίου της 8ης Μαρτίου 2012, Octapharma Pharmazeutika κατά EMA (T-573/10, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2012:114, σκέψη 30).

41. Δεν αμφισβητείται, βεβαίως, ότι και η εξουσία του οργάνου που εκδίδει την πράξη αποτελεί επίσης κριτήριο που μπορεί να λαμβάνεται υπόψη κατά την εκτίμηση των δεσμευτικών έννομων αποτελεσμάτων και, συνακόλουθα, της δυνατότητας ασκήσεως προσφυγής κατά των πράξεων των θεσμικών οργάνων της Ένωσης²³. Ωστόσο, πρόκειται απλώς για μία πτυχή μεταξύ πολλών άλλων, η οποία, όπως έκρινε επί λέξει το Δικαστήριο, «ενδεχομένως» λαμβάνεται υπόψη κατά την εκτίμηση των δεσμευτικών έννομων αποτελεσμάτων²⁴.

42. Πράγματι, οι διάφορες πτυχές που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά την εξέταση των έννομων αποτελεσμάτων μιας πράξεως των θεσμικών οργάνων της Ένωσης συνιστούν μια δέσμη κριτηρίων τα οποία, στο πλαίσιο μιας συνολικής θεωρήσεως, αλληλοσυμπληρώνονται και δεν δύνανται να εξεταστούν ανεξάρτητα το ένα από το άλλο. Η βαρύτητα κάθε κριτηρίου σε σχέση με τα υπόλοιπα ενδέχεται να διαφέρει ανάλογα με τα πραγματικά περιστατικά²⁵. Ωστόσο, ο δικαστής της Ένωσης δεν μπορεί να λάβει υπόψη ένα μόνον κριτήριο, αγνοώντας τα υπόλοιπα, εφόσον και αυτά είναι κρίσιμα στο πλαίσιο των συγκεκριμένων πραγματικών περιστατικών. Ειδικότερα, δεν επιτρέπεται να μη λαμβάνει υπόψη χωρίς λόγο τα βασικά κριτήρια που συνίστανται στο περιεχόμενο και στο αντικείμενο της προσβαλλομένης πράξεως, προς όφελος κάποιου άλλου συμπληρωματικού κριτηρίου. Τούτο δε ισχύει κατά μείζονα λόγο δεδομένου ότι η εξέταση της αρμοδιότητας ενός θεσμικού οργάνου συνδέεται άρρηκτα με την εξέταση του περιεχομένου της πράξεως²⁶.

43. Στις υπό κρίση υποθέσεις, το Γενικό Δικαστήριο παραθέτει μεν προκαταρκτικώς, στις αναιρεσιβαλλόμενες διατάξεις, ορισμένα αποσπάσματα από τη νομολογία τη σχετική με το ζήτημα ποιες πράξεις των οργάνων της Ένωσης θεωρούνται δεκτικές προσφυγής. Ωστόσο, παρά τα αντίθετα επιχειρήματα που προέβαλε η Επιτροπή, το Γενικό Δικαστήριο δεν έλαβε υπόψη το περιεχόμενο των επίδικων εγγράφων κατά την περαιτέρω εξέτασή τους, όπως επιτάσσει η νομολογία.

44. Αντιθέτως, από τις αναιρεσιβαλλόμενες διατάξεις προκύπτει σαφώς ότι το Γενικό Δικαστήριο στήριξε το συμπέρασμά του ότι τα επίδικα έγγραφα δεν παράγουν έννομες συνέπειες, αποκλειστικά στο γεγονός ότι η Επιτροπή δεν έχει εξουσία προς έκδοση δεσμευτικών αποφάσεων σε βάρος των κρατών μελών με αντικείμενο την είσπραξη ιδίων πόρων: συγκεκριμένα, το Γενικό Δικαστήριο διαπίστωσε ότι οι διατάξεις που αφορούν τους ιδίους πόρους αναθέτουν στα κράτη μέλη να ερευνούν τα ίδια αν υφίσταται υποχρέωση διαθέσεως τέτοιων πόρων στην Ένωση²⁷. Εντούτοις, οι εν λόγω διατάξεις δεν παρέχουν εξουσιοδότηση στην Επιτροπή για την έκδοση αποφάσεως σχετικής με την

23 Βλ. π.χ. απόφαση της 27ης Μαρτίου 1980, Sucrimex και Westzucker κατά Επιτροπής (133/79, EU:C:1980:104, σκέψη 16), διατάξεις της 17ης Μαΐου 1989, Ιταλία κατά Επιτροπής (151/88, EU:C:1989:201, σκέψη 22), της 13ης Ιουνίου 1991, Sunzest κατά Επιτροπής (C-50/90, EU:C:1991:253, σκέψη 13), και της 27ης Ιανουαρίου 1993, Miethke κατά Κοινοβουλίου (C-25/92, EU:C:1993:32, σκέψεις 15 και 16), καθώς και απόφαση της 1ης Δεκεμβρίου 2005, Ιταλία κατά Επιτροπής (C-301/03, EU:C:2005:727, σκέψη 28)· βλ., επίσης, διάταξη του Γενικού Δικαστηρίου της 12ης Φεβρουαρίου 2010, Επιτροπή κατά CdT (T-456/07, EU:T:2010:39, σκέψεις 59 επ.), καθώς και απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της 31ης Μαρτίου 2011, Ιταλία κατά ΕWSA (T-117/08, EU:T:2011:131, σκέψη 32). Σε σχέση με τον καταλογισμό μιας πράξεως, βλ. απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της 21ης Οκτωβρίου 2010, Αγαρίου Joséphidès κατά Επιτροπής και EACEA (T-439/08, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2010:442, σκέψεις 34 επ.).

24 Βλ. απόφαση της 13ης Φεβρουαρίου 2014, Ουγγαρία κατά Επιτροπής (C-31/13 P, EU:C:2014:70, σκέψη 55): «Τα δεσμευτικά έννομα αποτελέσματα πράξεως πρέπει να εκτιμώνται βάσει αντικειμενικών κριτηρίων, όπως είναι το περιεχόμενο της πράξεως αυτής [...] λαμβάνοντας, ενδεχομένως, υπόψη το πλαίσιο εντός του οποίου αυτή εκδόθηκε [...] καθώς και τις εξουσίες του θεσμικού οργάνου που την εξέδωσε» (η υπογράμμιση δική μου).

25 Για τη σημασία που αποδίδεται στο κριτήριο της αρμοδιότητας του οικείου θεσμικού οργάνου σε συνδυασμό με το αντικείμενο της προσβαλλομένης πράξεως, βλ. π.χ. διάταξη της 27ης Ιανουαρίου 1993, Miethke κατά Κοινοβουλίου (C-25/92, EU:C:1993:32, σκέψεις 13 επ.), σχετικά με το κατά πόσο λαμβάνεται υπόψη η αρμοδιότητα για λήψη αποφάσεων κατά την εξέταση διαφόρων άλλων κριτηρίων, βλ. π.χ. απόφαση της 1ης Δεκεμβρίου 2005, Ιταλία κατά Επιτροπής (C-301/03, EU:C:2005:727, σκέψεις 19 επ.).

26 Βλ. π.χ. διάταξη της 17ης Μαΐου 1989, Ιταλία κατά Επιτροπής (151/88, EU:C:1989:201, σκέψεις 22 και 23), βλ. επίσης, ως χαρακτηριστικό παράδειγμα, απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της 31ης Μαρτίου 2011, Ιταλία κατά ΕWSA (T-117/08, EU:T:2011:131, σκέψη 32).

27 Βλ. αναιρεσιβαλλόμενη διάταξη στην υπόθεση T-678/14, σκέψεις 27 έως 34 και 43, αναιρεσιβαλλόμενη διάταξη στην υπόθεση T-779/14, σκέψεις 26 έως 33 και 42, καθώς και αναιρεσιβαλλόμενη διάταξη στην υπόθεση T-784/14, σκέψεις 23 έως 30 και 39.

είσπραξη ιδίων πόρων, ούτε προβλέπουν διαδικασία εκδόσεως τέτοιας αποφάσεως²⁸. Αντιθέτως, εναπόκειται αποκλειστικώς στο Δικαστήριο να αποφασίσει εάν υφίσταται αντίστοιχη υποχρέωση των κρατών μελών. Επομένως, κατά το Γενικό Δικαστήριο, η Επιτροπή δεν δύναται, μέσω της εκδόσεως τέτοιας αποφάσεως, να άρει αμφισβήτηση σχετική με τη διάθεση ιδίων πόρων²⁹.

45. Βάσει των ανωτέρω σκέψεων, το Γενικό Δικαστήριο κατέληξε στο συμπέρασμα ότι, εφόσον η Επιτροπή δεν είχε εξουσιοδότηση να υποχρεώσει, με απόφασή της, κράτος μέλος να προβεί σε διάθεση ιδίων πόρων, τα επίδικα έγγραφα συνιστούσαν απλή διατύπωση απόψεων, χωρίς να παράγουν οποιαδήποτε έννομη συνέπεια³⁰.

46. Προς επίρρωση του εν λόγω συμπεράσματος, το Γενικό Δικαστήριο βασίστηκε μεν σε ορισμένες διατάξεις του Δικαστηρίου, στις οποίες λαμβανόταν υπόψη η έλλειψη εξουσίας της Επιτροπής προς έκδοση δεσμευτικών αποφάσεων³¹. Ωστόσο, στις υποθέσεις εκείνες, η σχετική εκτίμηση είχε διατυπωθεί υπό το πρίσμα του περιεχομένου των εκεί επίδικων εγγράφων, από το οποίο επίσης δεν προέκυπταν έννομα αποτελέσματα³². Αντιθέτως, στις υπό κρίση υποθέσεις, το Γενικό Δικαστήριο δεν έλαβε υπόψη κατά την εκτίμησή του το περιεχόμενο των εν λόγω εγγράφων, μολονότι αναφέρθηκε σε αυτό κατά την παράθεση των πραγματικών περιστατικών³³.

47. Σε αντίθεση με τις υποθέσεις επί των οποίων εκδόθηκαν οι παρατεθείσες από το Γενικό Δικαστήριο διατάξεις του Δικαστηρίου, από το περιεχόμενο των επίδικων εγγράφων στις νυν εξεταζόμενες υποθέσεις προκύπτει σαφώς ότι με αυτά επιδιωκόταν η παραγωγή έννομων αποτελεσμάτων.

48. Σε αντίθεση με όσα υποστηρίζει, η Επιτροπή δεν μνημονεύει, στα επίδικα έγγραφα, μόνον υποχρεώσεις που απορρέουν απευθείας από τις διατάξεις του δικαίου της Ένωσης. Ειδικότερα, η άποψη ότι ένα κράτος μέλος ευθύνεται έναντι άλλου κράτους μέλους για κάθε απώλεια ιδίων πόρων που οφείλεται σε πλημμέλειες των δικών του δημοσίων αρχών, ακόμα και όταν το εν λόγω κράτος μέλος δεν ήταν εξ αρχής αρμόδιο για την είσπραξη των πόρων αυτών, δεν απορρέει απευθείας από τις διατάξεις περί ιδίων πόρων αλλά από την ερμηνεία που αποδίδει στις εν λόγω διατάξεις η Επιτροπή. Επιπλέον, οι σλοβακικές και οι ρουμανικές αρχές, αν δεν τους είχαν αποσταλεί τα έγγραφα της Επιτροπής, δεν θα μπορούσαν να προσδιορίσουν, εν πάση περιπτώσει χωρίς περαιτέρω έρευνα, το ύψος των οφειλόμενων ποσών που αντιστοιχούσαν στις αρχικές τελωνειακές οφειλές τις οποίες έπρεπε να έχει εισπράξει η Γερμανία.

49. Το στοιχείο όμως αυτό δεν συνεπάγεται αφ' εαυτού ότι τα επίδικα έγγραφα παράγουν έννομα αποτελέσματα. Πράγματι, η Επιτροπή θα μπορούσε να είχε γνωστοποιήσει στα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη την άποψή της αναφορικά με την οφειλή των οικείων ποσών, ακόμα και με τρόπο μη δεσμευτικό, προκειμένου να αναπτύξει διάλογο μαζί τους ενόψει ενδεχόμενης μεταγενέστερης διαδικασίας λόγω παραβάσεως.

28 Βλ. αναιρεσιβαλλόμενη διάταξη στην υπόθεση T-678/14, σκέψεις 35 έως 37 και 43, αναιρεσιβαλλόμενη διάταξη στην υπόθεση T-779/14, σκέψεις 34 έως 36 και 42, καθώς και αναιρεσιβαλλόμενη διάταξη στην υπόθεση T-784/14, σκέψεις 31 έως 33 και 39.

29 Βλ. αναιρεσιβαλλόμενη διάταξη στην υπόθεση T-678/14, σκέψεις 38 έως 40, και 45 έως 47, αναιρεσιβαλλόμενη διάταξη στην υπόθεση T-779/14, σκέψεις 37 έως 39, και 44 έως 46, καθώς και αναιρεσιβαλλόμενη διάταξη στην υπόθεση T-784/14, σκέψεις 34 έως 36, και 41 έως 43.

30 Βλ. αναιρεσιβαλλόμενη διάταξη στην υπόθεση T-678/14, σκέψεις 41, 42 και 48, αναιρεσιβαλλόμενη διάταξη στην υπόθεση T-779/14, σκέψεις 40, 41 και 47, καθώς και αναιρεσιβαλλόμενη διάταξη στην υπόθεση T-784/14, σκέψεις 37, 38 και 44.

31 Διατάξεις της 17ης Μαΐου 1989, Ιταλία κατά Επιτροπής (151/88, EU:C:1989:201, σκέψη 22), και της 13ης Ιουνίου 1991, Sunzest κατά Επιτροπής (C-50/90, EU:C:1991:253, σκέψη 13).

32 Βλ. διατάξεις της 17ης Μαΐου 1989, Ιταλία κατά Επιτροπής (151/88, EU:C:1989:201, σκέψεις 22 και 23), και της 13ης Ιουνίου 1991, Sunzest κατά Επιτροπής (C-50/90, EU:C:1991:253, σκέψεις 5 και 13).

33 Βλ. ιδίως αναιρεσιβαλλόμενη διάταξη στην υπόθεση T-678/14, σκέψη 10, αναιρεσιβαλλόμενη διάταξη στην υπόθεση T-779/14, σκέψη 10, καθώς και αναιρεσιβαλλόμενη διάταξη στην υπόθεση T-784/14, σκέψη 7.

50. Η Επιτροπή ωστόσο δεν περιορίστηκε να γνωστοποιήσει στη Σλοβακική Δημοκρατία και τη Ρουμανία, κατά τρόπο μη δεσμευτικό, ότι, κατά την άποψή της, τα κράτη μέλη αυτά όφειλαν να αποκαταστήσουν την απώλεια που οφειλόταν σε πταίσμα των αρχών τους. Αντιθέτως, προέβη σε δεσμευτική διαπίστωση όσον αφορά τις νομικές υποχρεώσεις των ενδιαφερόμενων κρατών μελών, τάσσοντάς τους επίσης προθεσμία καταβολής, η οποία ερειδόταν μόνο στα επίδικα έγγραφα και δεν συνιστούσε απλή υπενθύμιση των δεσμευτικών έννομων συνεπειών που απορρέουν από άλλες διατάξεις του δικαίου της Ένωσης.

51. Σε αντίθεση μάλιστα με όσα υποστήριξε αρχικώς η Επιτροπή, η ταχθείσα με τα επίδικα έγγραφα προθεσμία καταβολής, μετά την παρέλευση της οποίας οφείλονταν και τόκοι υπερημερίας, δεν προκύπτει από τον κανονισμό 1150/2000 περί ιδίων πόρων. Στο άρθρο 11 του κανονισμού αυτού προβλέπεται μөн ότι τυχόν καθυστερημένη καταβολή έχει ως αποτέλεσμα την επιβολή τόκων υπερημερίας βάσει του επιτοκίου που καθορίζει ο κανονισμός αυτός. Ωστόσο, η προθεσμία καταβολής, κατά την εκπνοή της οποίας η απαίτηση της Ένωσης για καταβολή των πόρων καθίσταται ληξιπρόθεσμη και επιβάλλονται επίσης τόκοι υπερημερίας, ορίζεται διαφορετικά στον κανονισμό και στα επίδικα έγγραφα. Ειδικότερα, το άρθρο 10 του κανονισμού ορίζει τον χρόνο εγγραφής των ιδίων πόρων και, ως εκ τούτου, τον χρόνο κατά τον οποίο τα σχετικά ποσά καθίστανται ληξιπρόθεσμα σε συνάρτηση με τον χρόνο βεβαιώσεως ή/και εισπράξεως των οικείων απαιτήσεων από τα κράτη μέλη³⁴. Αντιθέτως, στα επίδικα έγγραφα, η Επιτροπή ορίζει τον χρόνο κατά τον οποίο τα ζητούμενα ποσά καθίστανται ληξιπρόθεσμα σε συνάρτηση με το χρονικό σημείο αποστολής των εγγράφων αυτών³⁵.

52. Ακόμη και αν γινόταν δεκτή η –αμφισβητούμενη εν προκειμένω– εφαρμογή του κανονισμού 1150/2000 περί ιδίων πόρων ή ήθελε θεωρηθεί ότι ο εν λόγω κανονισμός εφαρμόζεται κατ' αναλογίαν, η ταχθείσα με τα επίδικα έγγραφα προθεσμία καταβολής εξακολουθεί να μην αντιστοιχεί στην προθεσμία που καθορίζεται με τον κανονισμό αυτόν. Αν μάλιστα γινόταν δεκτό ότι οι προβαλλόμενες από την Επιτροπή απαιτήσεις απορρέουν από αδικοπραξία ή οιοινεί αδικοπραξία, από τα επίδικα έγγραφα προκύπτει ότι οι απαιτήσεις αυτές δεν θα καθίσταντο ληξιπρόθεσμες με αφετηρία –ως είθισται– την επέλευση του ζημιολογούτου γεγονότος, αλλά κάποιο μεταγενέστερο χρονικό σημείο που καθορίζεται στα εν λόγω έγγραφα. Όλα τα ανωτέρω συνιστούν σοβαρές ενδείξεις περί του ότι τα επίδικα έγγραφα παράγουν έννομα αποτελέσματα.

53. Τα ανωτέρω αναγνωρίζει εμμέσως και η Επιτροπή η οποία, κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, παραδέχθηκε, απαντώντας σε σχετική ερώτηση του Δικαστηρίου, ότι ακόμα και αν η ταχθείσα με τα επίδικα έγγραφα προθεσμία καταβολής διαφέρει από εκείνη του κανονισμού 1150/2000, η πρώτη είναι τουλάχιστον ευνοϊκότερη για τα κράτη μέλη σε σχέση με τη δεύτερη, δεδομένου ότι η έναρξή της τοποθετείται σε μεταγενέστερο χρόνο. Το γεγονός ωστόσο ότι στα κράτη μέλη παρέχεται ευνοϊκότερη προθεσμία καταβολής σε σχέση με τη νομοθετικά θεσμοθετημένη δεν αναιρεί, αλλ' αντιθέτως συνηγορεί υπέρ του συστατικού και όχι του απλώς διαπιστωτικού χαρακτήρα των επίδικων εγγράφων.

34 Σύμφωνα με το άρθρο 10, του κανονισμού 1150/2000, η εγγραφή των ιδίων πόρων σε πίστωση διενεργείται το αργότερο την πρώτη εργάσιμη ημέρα μετά τη 19η ημέρα του δεύτερου μήνα που ακολουθεί τον μήνα κατά τη διάρκεια του οποίου βεβαιώθηκε η απαίτηση βάσει του άρθρου 2 του εν λόγω κανονισμού, ήτοι καταχωρίστηκε λογιστικώς υπό την έννοια της τελωνειακής νομοθεσίας ή/και, προκειμένου περί απαιτήσεων που κατά το άρθρο 6, παράγραφος 3, στοιχείο β', του εν λόγω κανονισμού, καταχωρίζονται σε χωριστά λογιστικά βιβλία, το αργότερο την πρώτη εργάσιμη ημέρα μετά τη 19η ημέρα του δεύτερου μήνα που ακολουθεί τον μήνα κατά τη διάρκεια του οποίου βεβαιώθηκε η απαίτηση επί των αντίστοιχων ποσών. Βλ. τις οικείες διατάξεις στα σημεία 16, 17 και 19 των προτάσεων αυτών.

35 Τα επίδικα έγγραφα ορίζουν ως χρονικό σημείο κατά το οποίο τα απαιτούμενα ποσά καθίστανται ληξιπρόθεσμα, την πρώτη εργάσιμη ημέρα μετά τη 19η ημέρα του δεύτερου μήνα που ακολουθεί τη γνωστοποίηση των εγγράφων.

54. Λαμβανομένων υπόψη των ανωτέρω, η προθεσμία που τάχθηκε με τα επίδικα έγγραφα πρέπει να διακριθεί από εκείνη που ορίζουν τα καλούμενα «χρεωστικά σημειώματα» (*notes de débit*³⁶), τα οποία αποστέλλονται στο πλαίσιο συμβάσεων των θεσμικών οργάνων της Ένωσης και δεν συνιστούν, στο συγκεκριμένο πλαίσιο, πράξεις δεκτικές προσφυγής κατά την έννοια του άρθρου 263 ΣΛΕΕ³⁷. Το ζήτημα κατά πόσον τα εν λόγω «χρεωστικά σημειώματα» παράγουν αυτοτελή έννομα αποτελέσματα αποτελεί αντικείμενο αμφισβήτησεως³⁸. Παρά ταύτα, είναι μάλλον σαφές ότι, εν πάση περιπτώσει, ο καθορισμός με τα σημειώματα αυτά ορισμένης προθεσμίας καταβολής δεν παράγει έννομα αποτελέσματα ανεξάρτητα από τις υφιστάμενες συμβατικές απαιτήσεις, όταν ο καθορισμός αυτός – όπως άλλωστε συμβαίνει και σε συμβάσεις μεταξύ ιδιωτών– συνδέεται απλώς με την εκπλήρωση ενός με άλλο τρόπο καθοριζόμενου συμβατικού ή νόμιμου όρου από τον οποίο εξαρτάται το ληξιπρόθεσμο των εν λόγω συμβατικών απαιτήσεων³⁹.

55. Αντιθέτως, στις υπό κρίση υποθέσεις, δεν προκύπτει πώς ο καθορισμός ορισμένης προθεσμίας με τα επίδικα έγγραφα είναι δυνατό να συνδέεται απλώς με την εκπλήρωση ενός με άλλο τρόπο καθοριζόμενου όρου από τον οποίο εξαρτάται το ληξιπρόθεσμο απαιτήσεως της Ένωσης κατά της Σλοβακικής Δημοκρατίας και της Ρουμανίας. Ειδικότερα, η ταχθείσα προθεσμία δεν αντιστοιχεί στον χρόνο κατά τον οποίο οι αξιώσεις από ιδίους πόρους καθίστανται ληξιπρόθεσμες⁴⁰ ούτε προκύπτει ότι τυχόν απαιτήσεις από αδικοπραξία ή οιονεί αδικοπραξία θα μπορούσαν να καταστούν ληξιπρόθεσμες με βάση τον συγκεκριμένο καθορισμό προθεσμίας (και όχι με βάση το ζημιόγνο γεγονός)⁴¹.

56. Όπως προκύπτει από τις ανωτέρω σκέψεις, το περιεχόμενο των επίδικων εγγράφων υποδηλώνει ότι αυτά παράγουν έννομα αποτελέσματα. Υπό αυτό το πρίσμα, το Γενικό Δικαστήριο υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο, καθόσον επικεντρώθηκε αποκλειστικά στην έλλειψη εξουσίας του ενεργούντος οργάνου προς έκδοση αποφάσεως, χωρίς να συνεκτιμήσει το περιεχόμενο των επίδικων εγγράφων κατά την εξέταση της δυνατότητας ασκήσεως προσφυγής κατ' αυτών.

57. Αντί να εξετάσει το περιεχόμενο των επίδικων εγγράφων και, εν συνεχεία, να καταλήξει σε συμπεράσματα αναφορικά με τη δυνατότητά ακυρώσεώς τους, το Γενικό Δικαστήριο ενήργησε κατά τον αντίθετο τρόπο. Ειδικότερα, αρνήθηκε να λάβει υπόψη το περιεχόμενο των εγγράφων και, ιδίως, τον καθορισμό ορισμένης προθεσμίας, με την αιτιολογία ότι η Επιτροπή δεν είχε αρμοδιότητα να λάβει απόφαση επί της υποχρεώσεως των ενδιαφερόμενων κρατών μελών να θέσουν στη διάθεσή της τα ζητούμενα ποσά, οπότε δεν είχε αρμοδιότητα να τάξει και σχετική προθεσμία. Δεδομένου ότι τα επίδικα έγγραφα δεν μπορούσαν να έχουν έννομα αποτελέσματα αναφορικά με την υποχρέωση των κρατών μελών να προβούν σε διάθεση των πόρων, κατά μείζονα λόγο δεν θα ήταν δυνατό να παράγουν έννομα αποτελέσματα όσον αφορά την επίμαχη προθεσμία⁴².

36 Ο γαλλικός όρος χρησιμοποιείται για λόγους ευχερέστερης κατανόησης: Οι αιτήσεις πληρωμής των οργάνων της Ένωσης, οι οποίες στη γαλλική γλώσσα ονομάζονται «notes de débit», στο γερμανικό κείμενο των αποφάσεων του Δικαστηρίου αποδίδονται συνήθως με τον όρο «Belastungsanzeigen» («χρεωστικά σημειώματα») (βλ. π.χ. απόφαση της 9ης Σεπτεμβρίου 2015, Λητώ Μαιευτικό Γυναικολογικό και Χειρουργικό Κέντρο κατά Επιτροπής, C-506/13 P, EU:C:2015:562), ενώ αντιθέτως στη γερμανική έκδοση των οικείων διατάξεων των κανόνων εφαρμογής του δημοσιονομικού κανονισμού γίνεται λόγος για «Zahlungsaufforderungen». Πρβλ. τις αντίστοιχες γλωσσικές αποδόσεις των άρθρων 80, παράγραφος 3, 83, παράγραφος 3, 88, παράγραφος 1, και 93, παράγραφος 1, του κατ' εξουσιοδότηση εκδοθέντος κανονισμού (ΕΕ) 1268/2012 της Επιτροπής, της 29ης Οκτωβρίου 2012, σχετικά με τους κανόνες εφαρμογής του κανονισμού (ΕΕ, Ευρατόμ) 966/2012, του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τους δημοσιονομικούς κανόνες που εφαρμόζονται στο γενικό προϋπολογισμό της Ένωσης (ΕΕ 2012, L 362, σ. 1).

37 Βλ. απόφαση της 9ης Σεπτεμβρίου 2015, Λητώ Μαιευτικό Γυναικολογικό και Χειρουργικό Κέντρο κατά Επιτροπής (C-506/13 P, EU:C:2015:562, σκέψεις 23 έως 25), καθώς και διάταξη της 29ης Σεπτεμβρίου 2016, Investigación y Desarrollo en Soluciones y Servicios IT κατά Επιτροπής (C-102/14 P, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2016:737, σκέψεις 53 έως 61).

38 Βλ. προτάσεις του γενικού εισαγγελέα P. Cruz Villalón στην υπόθεση Λητώ Μαιευτικό Γυναικολογικό και Χειρουργικό Κέντρο κατά Επιτροπής (C-506/13 P, EU:C:2015:110, σημεία 46 επ.).

39 Βλ., υπό αυτό το πρίσμα, απόφαση της 9ης Σεπτεμβρίου 2015, Λητώ Μαιευτικό Γυναικολογικό και Χειρουργικό Κέντρο κατά Επιτροπής (C-506/13 P, EU:C:2015:562, σκέψεις 45 επ.), καθώς και προτάσεις του γενικού εισαγγελέα P. Cruz Villalón στην υπόθεση Λητώ Μαιευτικό Γυναικολογικό και Χειρουργικό Κέντρο κατά Επιτροπής (C-506/13 P, EU:C:2015:110, σημεία 105, 106 καθώς και 112 έως 115).

40 Βλ. σημεία 51 και 52 των παρουσών προτάσεων.

41 Βλ. σημείο 53 των παρουσών προτάσεων.

42 Βλ. αναρριβαλλόμενη διάταξη στην υπόθεση T-678/14, σκέψεις 50 έως 53, αναρριβαλλόμενη διάταξη στην υπόθεση T-779/14, σκέψεις 49 έως 52, καθώς και αναρριβαλλόμενη διάταξη στην υπόθεση T-784/14, σκέψεις 46 έως 49.

58. Όπως ορθώς διαπιστώνουν η Σλοβακική Δημοκρατία και η Ρουμανία, τυχόν αποδοχή της ανωτέρω ερμηνείας σε περιπτώσεις όπως οι υπό κρίση θα είχε ως αποτέλεσμα να καταστεί άνευ αντικειμένου ο ρητώς προβλεπόμενος στο άρθρο 263 ΣΛΕΕ λόγος ακυρώσεως που αφορά την αναρμοδιότητα καθώς και να ματαιωθεί οιοσδήποτε έλεγχος νομιμότητας της επίμαχης πράξεως, διότι η έλλειψη και μόνο εξουσίας του ενεργούντος οργάνου προς έκδοση αποφάσεως θα καθιστούσε την προσφυγή απαράδεκτη. Ως εκ τούτου, η πρόβλεψη της αναρμοδιότητας ως λόγου ακυρώσεως επιβεβαιώνει εξ αντιδιαστολής ότι στις περιπτώσεις που η πράξη η οποία εκδίδεται από όργανο που δεν διαθέτει εξουσία προς έκδοση αποφάσεων παράγει έννομα αποτελέσματα, η εξουσία αυτή δεν δύναται να αποτελεί βασικό κριτήριο προκειμένου να διαπιστωθεί αν το σχετικό μέτρο είναι δεκτικό προσφυγής. Όπως μάλιστα παραδέχεται η Επιτροπή, είναι αναγκαίο, ακόμα και επί αποφάσεων που εκδίδονται από αναρμόδιο όργανο, να γίνεται διάκριση μεταξύ αποφάσεων που παράγουν έννομα αποτελέσματα και πράξεων χωρίς έννομα αποτελέσματα. Εάν, στην περίπτωση των αποφάσεων που παράγουν έννομα αποτελέσματα, η έλλειψη αρμοδιότητας οδηγούσε άνευ ετέρου σε αδυναμία προσβολής, θα παραβιαζόταν η επιταγή περί παροχής αποτελεσματικής έννομης προστασίας. Μόνο στην περίπτωση πράξεων που έχουν εκδοθεί κατά νόσφιση εξουσίας (όπως συνέβη με τον ήρωα του θεατρικού έργου «ο λοχαγός του Καίπενικ»), η έννομη προστασία θα μπορούσε να περιοριστεί απλώς στη διαπίστωση από το Δικαστήριο του ανυπόστατου της εν λόγω πράξεως, κατά την εξέταση του παραδεκτού. Ωστόσο, τέτοια περίπτωση δεν συντρέχει εν προκειμένω.

59. Στις υπό κρίση υποθέσεις, από την ανωτέρω εκτίμηση προκύπτει ότι τα επίδικα έγγραφα δεν αποτελούν πράξεις στερούμενες εννόμων αποτελεσμάτων, αλλά αποφάσεις που παράγουν έννομα αποτελέσματα και, επομένως, πράξεις δεκτικά προσφυγής κατά την έννοια του άρθρου 263 ΣΛΕΕ. Κατά συνέπεια, το ζήτημα κατά πόσον οι εν λόγω πράξεις έχουν εκδοθεί από αναρμόδιο όργανο δύναται να εξεταστεί μόνο στο πλαίσιο του ελέγχου νομιμότητας.

60. Από τις ανωτέρω σκέψεις συνάγεται ότι το Γενικό Δικαστήριο υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο, καθόσον, κατά την εκτίμηση των εννόμων αποτελεσμάτων και, επομένως, της δυνατότητας ασκήσεως προσφυγής κατά των επίδικων εγγράφων, δεν έλαβε υπόψη το καίριας σημασίας στοιχείο του περιεχομένου των εγγράφων αυτών. Η πλάνη αυτή καθαυτή δικαιολογεί την αναίρεση των αναιρεσιβαλλομένων διατάξεων, καθόσον αποτελεί το έρεισμα στο οποίο το Γενικό Δικαστήριο στήριξε το συμπέρασμα ότι τα επίδικα έγγραφα δεν συνιστούν πράξεις δεκτικές προσφυγής σύμφωνα με το άρθρο 263 ΣΛΕΕ.

2. Επί της εφαρμογής των διατάξεων περί ιδίων πόρων από το Γενικό Δικαστήριο

α) Επί της παραλείψεως της εξετάσεως της δυνατότητας εφαρμογής των διατάξεων περί ιδίων πόρων

61. Στο πλαίσιο της δεύτερης δέσμης επιχειρημάτων, η Σλοβακική Δημοκρατία και η Ρουμανία υποστηρίζουν ότι το Γενικό Δικαστήριο δέχτηκε ότι τα επίδικα έγγραφα στερούνταν εννόμων αποτελεσμάτων, στηρίζοντας την εν λόγω εκτίμηση στην αναρμοδιότητα της Επιτροπής να εκδίδει δεσμευτικές αποφάσεις με αντικείμενο την είσπραξη ιδίων πόρων, χωρίς παράλληλα να εξετάσει εάν και κατά πόσον τύγχαναν εφαρμογής οι σχετικές διατάξεις της Ένωσης. Με την επιχειρηματολογία αυτή, τα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη προσάπτουν κατ' ουσίαν στο Γενικό Δικαστήριο ότι αποφάνθηκε αυτοτελώς επί των ενστάσεων απαραδέκτου της Επιτροπής, χωρίς να τις συνδέσει με την κρίση του επί του βασίμου των προσφυγών⁴³.

⁴³ Η Ρουμανία θεμελιώνει ρητώς τη συναφή επιχειρηματολογία της στην παραβίαση των διατάξεων του Κανονισμού Διαδικασίας του Γενικού Δικαστηρίου που αφορούν την ένσταση απαραδέκτου (άρθρο 130, παράγραφοι 7 και 8, του Κανονισμού Διαδικασίας του Γενικού Δικαστηρίου της 4ης Μαρτίου 2015). Εξάλλου και η επιχειρηματολογία της Σλοβακικής Δημοκρατίας καταλήγει στον ισχυρισμό ότι το Γενικό Δικαστήριο έπρεπε να είχε συνδέσει την ένσταση απαραδέκτου με την απόφαση επί της ουσίας, δεδομένου ότι δεν θα έπρεπε να χαρακτηρίσει «εκ προοιμίου» («d'emblée») τα ζητούμενα ποσά ως ιδίους πόρους χωρίς να εξετάσει τη δυνατότητα εφαρμογής των οικείων διατάξεων (βλ. σημεία 19, 23 των δικογράφων των αιτήσεων αναίρεσεως στις υποθέσεις C-593/15 P και C-594/15 P).

62. Στο πλαίσιο αυτό, φρονούν ότι οι αναιρεσιβαλλόμενες διατάξεις βαρύνονται επίσης με έλλειψη αιτιολογίας, δεδομένου ότι το Γενικό Δικαστήριο δεν εξήγησε γιατί, κατά την εκτίμησή του, τα ζητούμενα ποσά συνιστούσαν ιδίους πόρους και γιατί ήταν εφαρμοστέες οι σχετικές με αυτούς διατάξεις. Περαιτέρω, υποστηρίζουν ότι το Γενικό Δικαστήριο παρέλειψε να εξηγήσει γιατί έκρινε ότι δεν ήταν αναγκαίο να συνδέσει τη σχετική με το παραδεκτό κρίση του με την κρίση επί του βασίμου των προσφυγών.

63. Οι αιτιάσεις αυτές των αναιρεσειουσών είναι επίσης λυσιτελείς.

64. Από τις ανωτέρω εκτιμήσεις σχετικά με την παράλειψη εξετάσεως του περιεχομένου των επίδικων εγγράφων προκύπτει ότι το Γενικό Δικαστήριο στήριξε το συμπέρασμά του ότι τα εν λόγω έγγραφα δεν παρήγαγαν έννομα αποτελέσματα αποκλειστικά στην έλλειψη αρμοδιότητας της Επιτροπής να εκδίδει αποφάσεις με αντικείμενο τις υποχρεώσεις των κρατών μελών αναφορικά με τη διάθεση ιδίων πόρων.

65. Αφενός, όπως ορθώς επισημαίνουν οι αναιρεσεύουσες, τα συμπεράσματα του Γενικού Δικαστηρίου ερείδονται στην προκείμενη ότι τα επίδικα έγγραφα έπρεπε να είχαν εξεταστεί υπό το πρίσμα των διατάξεων περί ιδίων πόρων. Ωστόσο, το Γενικό Δικαστήριο θα ήταν δυνατόν να στηρίξει το σκεπτικό του στην ως άνω προκείμενη μόνον αν είχε προηγουμένως εξετάσει την –αμφισβητούμενη από τους διαδίκους– δυνατότητα εφαρμογής των διατάξεων περί ιδίων πόρων. Τούτο ισχύει κατά μείζονα λόγο δεδομένου ότι η απάντηση στο ζήτημα αυτό δεν είναι προφανής ούτε προκύπτει αβίαστα από τη νομοθεσία της Ένωσης περί ιδίων πόρων.

66. Σε αντίθεση με όσα διατείνεται η Επιτροπή, η εξέταση της δυνατότητας εφαρμογής των διατάξεων περί ιδίων πόρων δεν ήταν αναγκαία μόνο για να ελεγχθεί το βάσιμο των απαιτήσεων που είχαν προβληθεί με τα επίδικα έγγραφα. Αντιθέτως, το εν λόγω ζήτημα ήταν κρίσιμο προκειμένου να εξεταστεί κατά πόσον τα έγγραφα αυτά ήταν δεκτικά προσφυγής, δεδομένου ότι το Γενικό Δικαστήριο επέλεξε να στηρίξει τη σχετική εκτίμησή του στην έλλειψη αρμοδιότητας της Επιτροπής προς έκδοση αποφάσεων με αντικείμενο την είσπραξη ιδίων πόρων.

67. Κατά συνέπεια, η εξέταση των ενστάσεων απαραδέκτου εξηρτάτο εν προκειμένω από την εκτίμηση των λόγων ακυρώσεως που προβλήθηκαν πρωτοδίκως κατά των επίδικων εγγράφων. Ως εκ τούτου, το Γενικό Δικαστήριο όφειλε να εξετάσει τις εν λόγω ενστάσεις σε συνδυασμό με τα ζητήματα ουσιαστικού δικαίου που εγείρονταν στις υπό κρίση υποθέσεις.

68. Αφετέρου, η αιτιολογία των αναιρεσιβαλλομένων διατάξεων από το Γενικό Δικαστήριο είναι ανεπαρκής. Σύμφωνα με την υποχρέωση αιτιολογήσεως κατ' άρθρο 36, σε συνδυασμό με το άρθρο 53, παράγραφος 1, του Οργανισμού του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, δεν απαιτείται μεν από το Γενικό Δικαστήριο να εξετάσει διαδοχικά και κατά τρόπο εξαντλητικό όλα τα προβαλλόμενα από τους διαδίκους επιχειρήματα. Επομένως, η αιτιολογία είναι δυνατόν να είναι και έμμεση, αρκεί να παρέχει στον μεν ενδιαφερόμενο τη δυνατότητα να αντιληφθεί τους λόγους στους οποίους στηρίζεται το διατακτικό, στο δε Δικαστήριο επαρκή στοιχεία ώστε να είναι σε θέση να ασκήσει τον αναιρετικό του έλεγχο⁴⁴.

69. Οι αναιρεσιβαλλόμενες διατάξεις, όμως, δεν ανταποκρίνονται στις ανωτέρω απαιτήσεις. Πράγματι, από την αιτιολογία του Γενικού Δικαστηρίου, αφενός, δεν διαφαίνεται εάν και, σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως, για ποιο λόγο χαρακτήρισε τα ζητούμενα ποσά «ιδίους πόρους». Αφετέρου, δεν προκύπτει σαφώς εάν και για ποιους λόγους το Γενικό Δικαστήριο θεώρησε δεδομένη την ευθεία εφαρμογή των διατάξεων περί ιδίων πόρων ή εάν απλώς δέχτηκε ότι οι εν λόγω διατάξεις εφαρμόζονται κατ' αναλογίαν. Τέλος, ούτε από το κείμενο των αναιρεσιβαλλομένων διατάξεων είναι

⁴⁴ Βλ. αποφάσεις της 14ης Μαΐου 1998, Συμβούλιο κατά De Nil και Impens (C-259/96 P, EU:C:1998:224, σκέψεις 32 και 33), της 3ης Οκτωβρίου 2013, Inuit Tapiriit Kanatami κ.λπ. κατά Κοινοβουλίου και Συμβουλίου (C-583/11 P, EU:C:2013:625, σκέψη 82), καθώς και της 14ης Ιουνίου 2016, Επιτροπή κατά McBride κ.λπ. (C-361/14 P, EU:C:2016:434, σκέψη 61).

δυνατό να συναχθεί γιατί το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι είναι δυνατή η εξέταση των υποθέσεων με βάση τις διατάξεις περί ιδίων πόρων, χωρίς να εξετάσει τα επιχειρήματα των διαδίκων σχετικά με τη μη εφαρμογή των εν λόγω διατάξεων. Υπό αυτές τις συνθήκες, το Δικαστήριο δεν έχει τη δυνατότητα να ελέγξει κατά τρόπο αποτελεσματικό την ορθότητα του σκεπτικού του Γενικού Δικαστηρίου.

β) Ειδικώς επί της οριοθέτησεως σε σχέση με τη διαδικασία λόγω παραβάσεως

70. Κατά τα λοιπά —όπως παρατηρήθηκε και κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση—, το Γενικό Δικαστήριο δεν αιτιολόγησε τον χαρακτηρισμό των προσφυγών ως απαράδεκτων με βάση «συστημικές» εκτιμήσεις που θα μπορούσαν ενδεχομένως να αντληθούν από τη διάκριση των παρεχόμενων ενδίκων βοηθημάτων ή την ανάγκη διαφοροποίησης της προβλεπόμενης στο άρθρο 263 ΣΛΕΕ προσφυγής ακυρώσεως από την καθιερούμενη με τα άρθρα 258 έως 260 ΣΛΕΕ διαδικασία λόγω παραβάσεως.

71. Πράγματι, πρώτον, η διαπίστωση του Γενικού Δικαστηρίου ότι οι επίδικες εν προκειμένω αξιώσεις θα μπορούσαν να εκτιμηθούν μόνο στο πλαίσιο διαδικασίας λόγω παραβάσεως ερείδεται στην έλλειψη αρμοδιότητας της Επιτροπής προς έκδοση αποφάσεων με αντικείμενο την είσπραξη ιδίων πόρων. Επομένως, το εν λόγω συμπέρασμα στηρίζεται επίσης στην παραδοχή ότι τα πραγματικά περιστατικά της υπό κρίση υποθέσεως έπρεπε να εξεταστούν υπό το πρίσμα της δυνατότητας εφαρμογής των διατάξεων περί ιδίων πόρων, παραδοχή η οποία δεν αποτέλεσε αντικείμενο εξετάσεως και δεν αιτιολογήθηκε επαρκώς.

72. Δεύτερον, ακόμα και τυχόν «συστημικές» εκτιμήσεις, αντλούμενες από μια συνολική θεώρηση του συστήματος παροχής έννομης προστασίας στην Ένωση, δεν θα μπορούσαν να μεταβάλουν τη διαπίστωση ότι τα επίδικα έγγραφα πληρούσαν τις προϋποθέσεις που θέτει η νομολογία αναφορικά με την παραγωγή εννόμων αποτελεσμάτων από τις πράξεις των θεσμικών οργάνων της Ένωσης και, ως εκ τούτου, ήταν δεκτικά προσφυγής κατά το άρθρο 263 ΣΛΕΕ.

73. Τέλος, τρίτον, τυχόν έλεγχος του παραδεκτού με βάση την οριοθέτηση μεταξύ της διαδικασίας προσφυγής ακυρώσεως και της διαδικασίας λόγω παραβάσεως θα ήταν εν προκειμένω άνευ νοήματος⁴⁵. Πράγματι, εάν στο πλαίσιο ελέγχου νομιμότητας των επίδικων πράξεων διαπιστωνόταν ότι η Επιτροπή δεν έχει εξουσία να εκδίδει δεσμευτικές αποφάσεις, η Επιτροπή θα υποχρεωνόταν σε κάθε περίπτωση να καταφύγει στη διαδικασία λόγω παραβάσεως, ώστε να διασφαλιστεί ότι τα κράτη μέλη θα συμμορφωθούν προς τις τυχόν υποχρεώσεις τους. Αντιθέτως, εάν από τον έλεγχο νομιμότητας των επίδικων εγγράφων προέκυπτε ότι η Επιτροπή έχει την εξουσία να εκδίδει δεσμευτικές αποφάσεις, θα έπρεπε κατ' ανάγκη, για λόγους αποτελεσματικής έννομης προστασίας και μόνον, να παρέχεται η δυνατότητα προσβολής των εν λόγω αποφάσεων με προσφυγή ακυρώσεως.

3. Ενδιάμεσο συμπέρασμα

74. Από τις ανωτέρω εκτιμήσεις συνάγεται ότι οι αναιρεσιβαλλόμενες διατάξεις εκδόθηκαν κατόπιν πλημμελούς ελέγχου του παραδεκτού των ασκηθεισών προσφυγών. Ως εκ τούτου, οι αναιρεσιβαλλόμενες διατάξεις πρέπει να αναιρεθούν.

B. Επί των ασκηθεισών προσφυγών

75. Κατά το άρθρο 61, παράγραφος 1, του Οργανισμού του, το Δικαστήριο δύναται να αποφανθεί οριστικά επί της διαφοράς, εφόσον αυτή είναι ώριμη προς εκδίκαση.

⁴⁵ Βλ., για τον έλεγχο του παραδεκτού βάσει συσχετισμού των διαφόρων ειδών ενδίκων βοηθημάτων σε περίπτωση διαφορετική και μη συναφή με την υπό κρίση, απόφαση της 9ης Σεπτεμβρίου 2015, Λητώ Μαιευτικό Γυναικολογικό και Χειρουργικό Κέντρο κατά Επιτροπής (C-506/13 P, EU:C:2015:562, σκέψη 19).

76. Αυτό συμβαίνει εν προκειμένω.

77. Πρώτον, οι ένδικες διαφορές είναι ώριμες προς έκδοση αποφάσεως όσον αφορά το ζήτημα κατά πόσον τα επίδικα έγγραφα είναι δεκτικά προσφυγής και, επομένως, όσον αφορά το παραδεκτό των ασκηθεισών προσφυγών.

78. Δεύτερον, είναι γεγονός ότι στον πρώτο βαθμό δεν εξετάστηκε περαιτέρω το βάσιμο των εν λόγω προσφυγών και δεν δόθηκε στους διαδίκους η δυνατότητα να ανταλλάξουν επιχειρήματα επί των προβληθέντων λόγων. Κατά συνέπεια, η διαφορά δεν είναι ακόμη ώριμη προς εκδίκαση, δεδομένου ότι στο παρόν στάδιο δεν είναι δυνατό να κριθούν επί της ουσίας οι προβληθείσες με τα επίδικα έγγραφα απαιτήσεις. Εντούτοις, από την εξέταση των εγγράφων αυτών προκύπτει ότι, ούτως ή άλλως, η νομιμότητά τους δεν είναι δυνατό να εξεταστεί, δεδομένου ότι δεν είναι επαρκώς αιτιολογημένα, όπως επιτάσσει το άρθρο 296, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ. Ως εκ τούτου θα πρέπει σε κάθε περίπτωση να ακυρωθούν, χωρίς να είναι αναγκαία η εξέταση της ουσιαστικής τους νομιμότητας⁴⁶.

79. Τέλος, τρίτη και τελευταία θα πρέπει να αναλυθεί η επιχειρηματολογία των αναιρεσειουσών, σύμφωνα με την οποία οι υπό κρίση υποθέσεις αναδεικνύουν ένα κενό στο σύστημα παροχής έννομης προστασίας της Ένωσης.

1. Επί του παραδεκτού των προσφυγών

α) Επί των εννόμων αποτελεσμάτων των επίδικων εγγράφων

80. Από την εξέταση των αιτήσεων αναιρέσεως που μόλις προηγήθηκε, προκύπτει ότι τα επίδικα έγγραφα, με δεδομένο ότι σε αυτά διαπιστώνονται κατά τρόπο δεσμευτικό συγκεκριμένες υποχρεώσεις της Σλοβακικής Δημοκρατίας και της Ρουμανίας, ιδίως διά του ορισμού προθεσμίας καταβολής, παράγουν έννομα αποτελέσματα και μάλιστα ανεξάρτητα από την εφαρμογή των διατάξεων περί ιδίων πόρων⁴⁷. Επομένως συνάγεται με ασφάλεια ότι τα εν λόγω έγγραφα αποτελούν αποφάσεις θεσμικού οργάνου της Ένωσης, δεκτικές προσφυγής κατά το άρθρο 263 ΣΛΕΕ, χωρίς να είναι αναγκαίο να διευκρινιστεί εάν τα ζητούμενα ποσά συνιστούν ιδίους πόρους και εάν και κατά πόσον οι διατάξεις περί ιδίων πόρων της Ένωσης εφαρμόζονται ευθέως ή τυγχάνουν αναλογικής εφαρμογής.

81. Κατά τα λοιπά, οι διάδικοι, αρχικώς με τα δικόγραφά τους και στη συνέχεια κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση ενώπιον του Δικαστηρίου⁴⁸, διατύπωσαν τις απόψεις τους ως προς το ζήτημα του περιεχομένου των επίδικων εγγράφων και ιδίως ως προς την αξιολόγηση της προθεσμίας καταβολής που ορίζεται με αυτά. Κατά συνέπεια, έγινε σεβαστό το δικαίωμα ακροάσεως όλων των διαδίκων, το δε Δικαστήριο δύναται να στηρίξει την απόφασή του σε αυτό το στοιχείο.

82. Τέλος, κατά τη διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου δεν προβλήθηκαν νέα επιχειρήματα που θα μπορούσαν να θέσουν υπό αμφισβήτηση τα έννομα αποτελέσματα και ως εκ τούτου τη δυνατότητα ασκήσεως προσφυγής κατά των επίδικων εγγράφων. Στο πλαίσιο αυτό, η Επιτροπή αρκέστηκε στο να επαναλάβει ότι δεν διαθέτει καμία αρμοδιότητα αναφορικά με την είσπραξη των ζητούμενων ποσών.

⁴⁶ Κατά τα λοιπά, η Σλοβακική Δημοκρατία, μολονότι με τα διατυπωθέντα στην αίτηση αναιρέσεως αιτήματα ζητεί τυπικώς από το Δικαστήριο απλώς να αποφανθεί επί του παραδεκτού των προσφυγών που ασκήθηκαν στον πρώτο βαθμό και να αναπέμψει τις υποθέσεις στο Γενικό Δικαστήριο ώστε αυτό να αποφανθεί επί του βασίμου των προσφυγών, εντούτοις, δεν εξέθεσε λόγους κατά την έννοια του άρθρου 170, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου από τους οποίους να προκύπτει ότι η ένδικη διαφορά, κατά το μέρος που αφορά την ελλιπή αιτιολογία των επίδικων εγγράφων, δεν είναι ώριμη προς εκδίκαση.

⁴⁷ Βλ. σημεία 50 έως 56 των παρούσων προτάσεων.

⁴⁸ Βλ. σχετικώς και σημείο 53 των παρούσων προτάσεων.

83. Στο μέτρο που η εκφρασθείσα κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση άποψη της Επιτροπής, σύμφωνα με την οποία δεν είναι σε αυτό το σημείο δυνατό να κριθούν επί της ουσίας οι επίμαχες απαιτήσεις με βάση τα επίδικα έγγραφα, δεδομένου ότι προς τούτο απαιτούνται περαιτέρω συζητήσεις μεταξύ των διαδίκων, έχει την έννοια ότι η Επιτροπή χαρακτηρίζει τα επίδικα έγγραφα ως ενδιάμεσα μέτρα με αποτέλεσμα να μην είναι δυνατή η προσβολή τους, πρόκειται για ήκιστα πειστικό επιχείρημα.

84. Πράγματι, τα ενδιάμεσα μέτρα που αποτελούν το προστάδιο για την τελική απόφαση και συνιστούν έκφραση προσωρινής απόψεως του ενεργούντος θεσμικού οργάνου, κατά κανόνα δεν δύνανται να είναι αντικείμενο προσφυγής ακυρώσεως⁴⁹. Ωστόσο εν προκειμένω δεν υπάρχει καμία ένδειξη ότι τα επίδικα έγγραφα εκφράζουν προσωρινή άποψη της Επιτροπής, δεδομένου ότι καθορίζουν κατά τρόπο οριστικό, μεταξύ άλλων, το ύψος των ζητούμενων ποσών και φυσικά την προθεσμία καταβολής. Περαιτέρω δεν προκύπτει ότι τα έγγραφα εντάσσονται σε διαδικασία, κατά τη λήξη της οποίας λαμβάνονται από την Επιτροπή νέες, οριστικές αποφάσεις.

β) Επί του επιχειρήματος ότι τα επίδικα έγγραφα της υποθέσεως T-678/14 συνιστούν βεβαιωτική πράξη

85. Αναφορικά με το πρώτο κατά χρονολογική σειρά επίδικο έγγραφο της 15ης Ιουλίου 2014, το οποίο απευθύνεται στη Σλοβακική Δημοκρατία⁵⁰ η Επιτροπή, με την προβληθείσα από αυτήν στο πλαίσιο της υποθέσεως T-678/14 ένσταση απαραδέκτου, ισχυρίστηκε ότι πρόκειται απλώς περί βεβαιωτικής πράξεως. Πράγματι το επίμαχο έγγραφο αποτελεί απλώς συνέχεια του πρώτου εγγράφου που είχε αποσταλεί στις 18 Μαρτίου 2014⁵¹, στο οποίο οι σλοβακικές αρχές απάντησαν με το από 16 Μαΐου 2014⁵² έγγραφό τους.

86. Ωστόσο η ένσταση αυτή δεν αποκλείει τη δυνατότητα προσβολής του εγγράφου της 15ης Ιουλίου 2014 με προσφυγή ακυρώσεως.

87. Είναι μιν αληθές ότι η αμιγώς βεβαιωτική πράξη δεν δύναται να προσβληθεί με προσφυγή ακυρώσεως. Ωστόσο μια πράξη επιβεβαιώνει μια ήδη υφιστάμενη νομική πράξη, εφόσον δεν περιέχει νέα στοιχεία σε σχέση με αυτή⁵³.

88. Τούτο δεν συμβαίνει στην περίπτωση του εγγράφου της 15ης Ιουλίου 2014 σε σχέση με το έγγραφο με ημερομηνία 18 Μαρτίου 2014. Πράγματι, όπως ορθώς αναφέρει η Σλοβακική Δημοκρατία στις παρατηρήσεις που διατύπωσε αναφορικά με την ένσταση απαραδέκτου της Επιτροπής στην υπόθεση T-678/14, το έγγραφο της 15ης Ιουλίου 2014 ορίζει διαφορετική προθεσμία καταβολής σε σχέση με εκείνο της 18ης Μαρτίου 2014⁵⁴. Όπως δε αναφέρθηκε ήδη ανωτέρω, ο καθορισμός αυτοτελούς προθεσμίας καταβολής, αποκλειστικά και μόνο βάσει των επίδικων εγγράφων, αποτελεί ουσιώδες στοιχείο από το οποίο απορρέουν οι έννομες συνέπειες των εγγράφων αυτών⁵⁵. Ως εκ τούτου, το έγγραφο της 15ης Ιουλίου 2014 δεν αποτελεί βεβαιωτική πράξη του εγγράφου της 18ης Μαρτίου 2014.

49 Βλ. απόφαση της 13^{ης} Οκτωβρίου 2011, Deutsche Post και Γερμανία κατά Επιτροπής (C-463/10 P και C-475/10 P, EU:C:2011:656, σκέψεις 50 έως 54 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

50 Αριθ. BUDG/B/3/MV D(2014) 2351197, προσάρτημα αριθ. 2 στην αίτηση αναίρεσεως στην υπόθεση C-593/15 P.

51 Αριθ. BUDG/B/3/MV D(2014) 777983, προσάρτημα αριθ. 20 στο δικόγραφο της προσφυγής στην υπόθεση T-678/14.

52 Αριθ. 1400100/1/230330/2014, προσάρτημα αριθ. 21 στο δικόγραφο της προσφυγής στην υπόθεση T-678/14.

53 Απόφαση της 3ης Απριλίου 2014, Επιτροπή κατά Κάτω Χωρών και ING Groep (C-224/12 P, EU:C:2014:213, σκέψη 69 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

54 Δεδομένου ότι αμφότερα τα έγγραφα ορίζουν ως καταληκτική προθεσμία καταβολής την πρώτη εργάσιμη ημέρα μετά τη 19η ημέρα του δεύτερου μήνα από την αποστολή τους, στην ουσία καθορίζουν διαφορετική προθεσμία το καθένα.

55 Βλ. σημεία 50 έως 56 των παρουσιών προτάσεων.

γ) Ενδιάμεσο συμπέρασμα

89. Εν κατακλείδι, προσφυγή ακυρώσεως του άρθρου 263 ΣΛΕΕ είναι δυνατή κατά και των τριών επίδικων εγγράφων. Κατά συνέπεια, και οι τρεις προσφυγές ασκήθηκαν παραδεκτώως.

2. Επί του βασιμίου των προσφυγών

α) Επί της αιτιολογίας των επίδικων εγγράφων

90. Τόσο στο πλαίσιο της διαδικασίας ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου όσο και στο πλαίσιο της διαδικασίας των αιτήσεων αναίρεσεως συζητήθηκε εκτενώς το ζήτημα εάν τα επίδικα έγγραφα αναπτύσσουν έννομα αποτελέσματα, δεδομένης της (ελλείψεως) αρμοδιότητας της Επιτροπής για έκδοση αποφάσεων που αφορούν την είσπραξη των σχετικών απαιτήσεων.

91. Στα ίδια τα επίδικα έγγραφα η Επιτροπή δεν αναφέρει τη νομική βάση που θα της παρείχε την εξουσία να υποχρεώσει με απόφασή της τα κράτη μέλη να καταβάλουν τα ζητούμενα ποσά. Σε αυτό το πλαίσιο, η *εξουσιοδοτική διάταξη* για την έκδοση δεσμευτικών αποφάσεων προς είσπραξη των ποσών πρέπει να διακρίνεται από τη *νομική βάση της απαιτήσεως* που αφορά την υποχρέωση των ενδιαφερόμενων κρατών μελών να διαθέτουν τα εν λόγω ποσά. Σε ό,τι αφορά την τελευταία, η Επιτροπή έκανε σαφή σχετική αναφορά στα επίδικα έγγραφα, σημειώνοντας ότι η υποχρέωση της Σλοβακικής Δημοκρατίας και της Ρουμανίας να αποκαταστήσουν τις απώλειες που υπέστη ο προϋπολογισμός της Ένωσης εξαιτίας του σφάλματος των αρχών τους απορρέει από την αρχή της ειλικρινούς συνεργασίας και της αναγκαιότητας διασφαλίσεως της ορθής λειτουργίας του συστήματος ιδίων πόρων της Ένωσης.

92. Το γεγονός ότι, σε αντίθεση με τα ανωτέρω, δεν έκανε αναφορά σε εξουσιοδοτική διάταξη για την έκδοση αποφάσεων που αφορούν την είσπραξη των ζητούμενων ποσών ενδεχομένως να είναι εκ πρώτης όψεως εύλογο βάσει της οπτικής που υιοθετεί η Επιτροπή στην επιχειρηματολογία της. Πράγματι η Επιτροπή υποστηρίζει σε κάθε περίπτωση ότι τα επίδικα έγγραφα δεν παράγουν έννομα αποτελέσματα, αφού η ίδια δεν είναι αρμόδια να εκδίδει δεσμευτικές αποφάσεις. Ωστόσο, όπως ήδη αναφέρθηκε ανωτέρω, η άποψη αυτή δεν δικαιολογείται ενόψει του ότι τα επίδικα έγγραφα επιφέρουν όντως έννομα αποτελέσματα λόγω του περιεχομένου τους.

93. Το εάν αυτό επιδιώχθηκε εξ αρχής ή εάν ιδίως η διατύπωση που χρησιμοποιείται στα επίδικα έγγραφα για τον καθορισμό της προθεσμίας –όπως επισημάνθηκε από την Επιτροπή στην επ' ακροατηρίου συζήτηση– οφείλεται σε σφάλμα δεν έχει σημασία εν προκειμένω. Βεβαίως, κατά την εκτίμηση των εννόμων συνεπειών που απορρέουν από τις πράξεις των οργάνων της Ένωσης πρέπει να λαμβάνεται υπόψη και η βούληση του εκδόντος οργάνου⁵⁶. Ωστόσο η βούληση αυτή πρέπει να προκύπτει από το ίδιο το επίμαχο μέτρο και δεν είναι δυνατόν οι σχετικές εξηγήσεις να δοθούν το πρώτον στο πλαίσιο μεταγενέστερης ένδικης διαδικασίας. Εντούτοις, στις υπό κρίση υποθέσεις ουδόλως προκύπτει με σαφήνεια από τα επίδικα έγγραφα ότι πρόκειται για μη δεσμευτική κλήση για υποβολή παρατηρήσεων. Αντιθέτως, τα έγγραφα παράγουν έννομα αποτελέσματα λόγω και μόνον του καθορισμού με αυτά δεσμευτικής προθεσμίας καταβολής. Ως εκ τούτου, πρόκειται για αποφάσεις στις οποίες η Επιτροπή όφειλε να αναφέρει τη νομική βάση από την οποία αντλεί την εξουσία της να απαιτήσει τα ζητούμενα ποσά κατά τρόπο δεσμευτικό.

⁵⁶ Βλ. απόφαση της 7ης Ιουλίου 2005, *Le Pen* κατά Κοινοβουλίου (C-208/03 P, EU:C:2005:429, σκέψη 46).

94. Πράγματι, η παράλειψη αναφοράς της νομικής βάσεως δύναται να μη συνιστά ουσιώδες ελάττωμα, μόνον εφόσον η νομική βάση μιας πράξεως προκύπτει σαφώς και ευχερώς βάσει άλλων στοιχείων της. Ωστόσο, η ρητή μνεία είναι απαραίτητη όταν, ελλείψει αυτής, οι ενδιαφερόμενοι και το Δικαστήριο παραμένουν σε αβεβαιότητα ως προς την ακριβή νομική βάση⁵⁷. Αυτό ακριβώς συμβαίνει εν προκειμένω: όπως αποδεικνύει ο έντονος διάλογος των διαδίκων σχετικά με την αρμοδιότητα της Επιτροπής να εκδίδει αποφάσεις για την είσπραξη των ζητούμενων ποσών, ουδόλως προκύπτει σαφώς από οιοδήποτε άλλο στοιχείο των επίδικων εγγράφων η εξουσιοδοτική βάση στην οποία στηρίχθηκε η Επιτροπή, προκειμένου να υποχρεώσει τους διαδίκους σε καταβολή των ποσών αυτών με την έκδοση δεσμευτικής απόφασεως.

95. Σε περίπτωση που τόσο η οριστική διαπίστωση της υποχρέωσης προς καταβολή όσο και η αναγραφή δεσμευτικής προθεσμίας στα επίδικα έγγραφα οφείλονται πράγματι σε σφάλμα της Επιτροπής, η οποία στην ουσία ήθελε να αποστείλει απλώς μη δεσμευτική έκφραση απόψεων, τούτο σημαίνει ότι το σφάλμα αυτό οφείλεται και στην ανεπαρκή αιτιολογία των επίδικων εγγράφων. Πράγματι η υποχρέωση αιτιολογήσεως που προβλέπεται στο άρθρο 296, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ, συμβάλλει επίσης και στον αυτοέλεγχο της διοικήσεως υπό την έννοια ότι ενθαρρύνει το όργανο που ενεργεί να προβαίνει σε ενδελεχή έλεγχο των προϋποθέσεων για τη θέσπιση μέτρου⁵⁸. Εάν η Επιτροπή είχε ανταποκριθεί επαρκώς στην εν λόγω υποχρέωση, θα έπρεπε ήδη κατά την κατάρτιση των επίδικων εγγράφων να διαπιστώσει ότι όφειλε είτε να αναφέρει σε αυτά τη νομική βάση για την έκδοση δεσμευτικών αποφάσεων είτε να μην προχωρήσει καθόλου σε διαπίστωση υποχρέωσης προς καταβολή κατά τρόπο δεσμευτικό και συνακόλουθα σε καθορισμό σχετικής προθεσμίας.

96. Υπό το πρίσμα των ανωτέρω εκτιμήσεων συναγεται ότι τα επίδικα έγγραφα βαρύνονται με έλλειψη αιτιολογίας, η οποία δεν επιτρέπει την εξέταση της ουσιαστικής νομιμότητάς τους και επιβάλλει την ακύρωσή τους. Η ανεπαρκής αιτιολογία των επίδικων εγγράφων επισημάνθηκε ήδη στις προσφυγές, ενώ και το Δικαστήριο δύναται να προβεί στη σχετική διαπίστωση και αυτεπαγγέλτως⁵⁹, εφόσον τηρείται η αρχή της εκατέρωθεν ακροάσεως⁶⁰. Αναφορικά με αυτό το σημείο, παρά το γεγονός ότι στον πρώτο βαθμό δεν εξετάστηκε το βάσιμο των προσφυγών, δόθηκε στους διαδίκους επαρκής δυνατότητα, ιδίως κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση ενώπιον του Δικαστηρίου, να τοποθετηθούν επί της αιτιολογίας των επίδικων εγγράφων. Ως εκ τούτου, τα εν λόγω έγγραφα πρέπει να ακυρωθούν λόγω ελλείψεως αιτιολογίας.

β) Επί της νομιμότητας των επίδικων εγγράφων

97. Σε περίπτωση που το Δικαστήριο, σε αντίθεση με την προτεινόμενη άποψη, δεχθεί ότι τα επίδικα έγγραφα είναι επαρκώς αιτιολογημένα και ως εκ τούτου πρέπει να εξεταστούν στην ουσία τους, οφείλει να αναπέμψει την υπόθεση προς έκδοση αποφάσεως από το Γενικό Δικαστήριο.

57 Βλ. αποφάσεις της 26ης Μαρτίου 1987, Επιτροπή κατά Συμβουλίου (45/86, EU:C:1987:163, σκέψη 9), της 1ης Οκτωβρίου 2009, Επιτροπή κατά Συμβουλίου (C-370/07, EU:C:2009:590, σκέψη 56), και της 1ης Μαρτίου 2016, National Iranian Oil Company κατά Συμβουλίου (C-440/14 P, EU:C:2016:128, σκέψη 66).

58 Βλ., συναφώς, προτάσεις μου στις υποθέσεις Mellor (C-75/08, EU:C:2009:32, σημεία 29 και 30) και LS Customs Services (C-46/16, EU:C:2017:247, σημεία 82 και 83).

59 Βλ. αποφάσεις της 2ας Απριλίου 1998, Επιτροπή κατά Sytraval και Brink's France (C-367/95 P, EU:C:1998:154, σκέψη 67), και της 2ας Δεκεμβρίου 2009, Επιτροπή κατά Ιρλανδίας κ.λπ. (C-89/08 P, EU:C:2009:742, σκέψη 34).

60 Βλ. αποφάσεις της 2ας Δεκεμβρίου 2009, Επιτροπή κατά Ιρλανδίας κ.λπ. (C-89/08 P, EU:C:2009:742, σκέψη 54), και της 3ης Δεκεμβρίου 2015, Ιταλία κατά Επιτροπής (C-280/14 P, EU:C:2015:792, σκέψη 24).

98. Πράγματι, υπό ορισμένες προϋποθέσεις είναι δυνατή η επί της ουσίας εξέταση μιας προσφυγής μολονότι η πρωτόδικη διαδικασία περιορίστηκε στην εξέταση ενστάσεως απαραδέκτου την οποία το Γενικό Δικαστήριο έκανε δεκτή. Τούτο συμβαίνει οσάκις, αφενός, η αναίρεση αποφάσεως ή διατάξεως κατά της οποίας ασκήθηκε αναίρεση επάγεται κατ' ανάγκη ως ένα βαθμό διατύπωση κρίσεως επί της ουσίας της ασκηθείσας προσφυγής ή, αφετέρου, η εξέταση της ουσίας της προσφυγής ακυρώσεως εδράζεται σε ανταλλαγείσα μεταξύ των διαδίκων στο πλαίσιο της αναιρέσεως επιχειρηματολογία κατόπιν κρίσεως του πρωτοδίκως δικάσαντος δικαστή⁶¹.

99. Ωστόσο οι προϋποθέσεις αυτές δεν συντρέχουν στην υπό κρίση υπόθεση. Πράγματι, αφενός, η αναίρεση των αναιρεσιβαλλομένων διατάξεων βασίζεται αποκλειστικά στον πλημμελή έλεγχο του παραδεκτού από το Γενικό Δικαστήριο, με αποτέλεσμα να μη συνδέεται αναγκαστικώς με συγκεκριμένη απόφαση επί της ουσίας των προσφυγών, με τις οποίες αμφισβητούνται ιδίως οι προβαλλόμενες στα επίδικα έγγραφα απαιτήσεις. Επιπλέον, η αναίρεση των αναιρεσιβαλλομένων διατάξεων δεν συνδέεται ούτε με απόφαση επί της ουσίας, και ειδικότερα επί της αρμοδιότητας της Επιτροπής για έκδοση των επίμαχων αποφάσεων. Εν προκειμένω, διαπιστώνεται απλώς ότι το Γενικό Δικαστήριο, προκειμένου να εξετάσει το έννομο αποτέλεσμά τους, δεν μπορούσε να στηριχθεί μόνον στην αναρμοδιότητα της Επιτροπής ούτε μπορούσε για τον σκοπό αυτόν να στηριχθεί σε διατάξεις των οποίων αμφισβητείτο η δυνατότητα εφαρμογής. Αντιθέτως, παραμένει ανοιχτό το ζήτημα ποιες διατάξεις έπρεπε να εφαρμοστούν εν προκειμένω και εάν η Επιτροπή εδύνατο να στηρίξει επ' αυτών την αρμοδιότητά της για έκδοση των επίμαχων αποφάσεων.

100. Αφετέρου, η εξέταση της ουσίας των προσφυγών στο πλαίσιο της προκειμένης διαδικασίας δεν θα εδύνατο να στηριχθεί ούτε στα επιχειρήματα που προβλήθηκαν από τους διαδίκους. Πράγματι, ούτε με τα επιχειρήματα που αντάλλαξαν εγγράφως και προφορικώς οι διάδικοι αναφέρθηκαν επαρκώς στα ζητήματα της δυνατότητας εφαρμογής των διατάξεων περί ιδίων πόρων της Ένωσης και του βασίμου των απαιτήσεων οι οποίες προβλήθηκαν με τα επίδικα έγγραφα.

3. Επί του ζητήματος της ελλιπούς έννομης προστασίας σε περιπτώσεις όπως οι υπό κρίση

101. Η εξέταση των αιτήσεων αναιρέσεως και των προσφυγών καθιστά ορατό το πρόβλημα που αναφέρθηκε ήδη στην εισαγωγή των παρούσων προτάσεων: όπως καταδείχθηκε, οι αναιρεσιβαλλόμενες διατάξεις του Γενικού Δικαστηρίου πρέπει να αναιρεθούν και οι προσφυγές να κριθούν παραδεκτές. Ωστόσο, αυτό δεν οδηγεί και σε αποσαφήνιση, την οποία μετ' επιτάσεως ζητούν τα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη, του ζητήματος εάν σε περιπτώσεις όπως οι επίμαχες τα κράτη μέλη υποχρεούνται πράγματι σε αποκατάσταση απολεσθέντων ιδίων πόρων.

102. Αυτό δεν οφείλεται απλώς στο ότι τα επίδικα έγγραφα είναι ακυρωτέα μόνον λόγω ελλείψεως αιτιολογίας. Διότι η ακύρωσή τους είναι γεγονός ότι επιστρέφει το «μπαλάκι» και πάλι στην Επιτροπή, η οποία θεωρητικώς έχει πλέον τη δυνατότητα να ελέγξει εάν υπάρχει οποιαδήποτε νομική βάση που να της επιτρέπει να υποχρεώσει τα κράτη μέλη σε αποκατάσταση των απολεσθέντων ιδίων πόρων με έκδοση δεσμευτικών αποφάσεων. Εφόσον διαπιστώσει ότι υπάρχει τέτοια νομική βάση, θα μπορούσε να εκδώσει εκ νέου τις ακυρωθείσες αποφάσεις, επαρκώς αιτιολογημένες.

103. Ωστόσο, λαμβανομένης υπόψη της επιχειρηματολογίας της Επιτροπής καθώς και του γεγονότος ότι, τουλάχιστον στο παρόν στάδιο, δεν διαφαίνεται κάποια εξουσιοδοτική βάση, είναι μάλλον πιθανότερο ότι, ακόμη και εν συνεχεία εκ νέου εξετάσεως, η Επιτροπή θα καταλήξει και πάλι ότι είναι αναρμόδια να εκδώσει απόφαση με την οποία θα υποχρεώνει τα κράτη μέλη να εκπληρώσουν υποχρεώσεις προς καταβολή, όπως οι επίδικες εν προκειμένω. Και τούτο διότι, καθόσον δεν υφίσταται γενική εξουσιοδοτική βάση για την έκδοση αποφάσεων που απευθύνονται στα κράτη μέλη και ενόψει

⁶¹ Απόφαση της 17ης Δεκεμβρίου 2009, Επανεξέταση M κατά ΕΜΕΑ (C-197/09 RX-II, EU:C:2009:804, σκέψη 30).

της αρχής της δοτής αρμοδιότητας που κατοχυρώνεται στα άρθρα 4 και 5 ΣΕΕ, εάν η Επιτροπή δεν διαθέτει ειδική εξουσιοδότηση για την έκδοση αποφάσεων οφείλει να προσφύγει στη διαδικασία λόγω παραβάσεως που προβλέπεται στο άρθρο 258 ΣΛΕΕ προκειμένου να επιβάλλει στα κράτη μέλη υφιστάμενες υποχρεώσεις που πηγάζουν από το δίκαιο της Ένωσης.

104. Σε αυτό ακριβώς έγκειται ωστόσο το πρόβλημα, για το οποίο τα κράτη μέλη που μετέχουν στην παρούσα διαδικασία απαιτούν επείγοντως λύση: διότι, όσο η Επιτροπή δεν κινεί τη διαδικασία λόγω παραβάσεως, τα κράτη μέλη επιβαρύνονται σημαντικά, φέροντας τον κίνδυνο επιβαρύνσεως με τόκους, ενώ παράλληλα δεν έχουν τη δυνατότητα να εξασφαλίσουν νομική βεβαιότητα σε σχέση με τις υποχρεώσεις τους.

105. Όπως επισήμαναν περαιτέρω τα διάδικα κράτη μέλη, βασιζόμενα εν μέρει σε προηγούμενη εμπειρία, λύση στο εν λόγω πρόβλημα δεν φαίνεται να προσφέρει ούτε η δυνατότητα των κρατών μελών να θέσουν προσωρινώς στη διάθεση της Επιτροπής τους πόρους με την επιφύλαξη του βασίμου της απαιτήσεως. Είναι μιν γεγονός, ότι εφόσον ακολουθηθεί η διαδικασία αυτή και αποδειχθεί στη συνέχεια ότι οι απαιτήσεις της Επιτροπής είναι δικαιολογημένες, αποτρέπεται ο κίνδυνος υποχρεώσεως καταβολής τόκων σε μεταγενέστερο στάδιο. Εντούτοις τα κράτη μέλη εξακολουθούν να μην έχουν τη δυνατότητα να προκαλέσουν τα ίδια έλεγχο του βασίμου των απαιτήσεων, ακόμα και αφού θέσουν προσωρινώς στη διάθεση της Επιτροπής τους πόρους. Αντιθέτως δε, η Επιτροπή δεν έχει στην περίπτωση αυτή κανένα κίνητρο να κινήσει τη διαδικασία λόγω παραβάσεως.

106. Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση η Επιτροπή ανέφερε η ίδια ακροθιγώς ότι σε μία τέτοια περίπτωση, λαμβανομένης υπόψη και της αρχής της ειλικρινούς συνεργασίας που επιβάλλει το άρθρο 4, παράγραφος 3, ΣΕΕ, θα μπορούσε να κριθεί αναγκαία η κίνηση διαδικασίας λόγω παραβάσεως, προκειμένου να αποσαφηνιστεί η νομική κατάσταση. Ωστόσο η άποψη αυτή δεν βρίσκει έρεισμα στη νομολογία του Δικαστηρίου, η οποία μέχρι σήμερα αφήνει στη διακριτική ευχέρεια της Επιτροπής να αποφασίσει εάν θα κινήσει ή θα συνεχίσει μία διαδικασία λόγω παραβάσεως.

107. Απαντώντας σε αυτόν τον προβληματισμό, η Επιτροπή υποστήριξε ότι η λύση του ζητήματος βρίσκεται στη δυνατότητα των κρατών μελών να επανακτήσουν απλώς τους πόρους που διέθεσαν με επιφύλαξη, εφόσον η Επιτροπή δεν κινήσει τη διαδικασία λόγω παραβάσεως εντός ευλόγου χρόνου. Ωστόσο, κατά τους ισχυρισμούς της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας απαιτείται για την ανάκτηση αυτή η σύμφωνη γνώμη της Επιτροπής. Εάν αυτό αληθεύει, τυχόν άρνηση της Επιτροπής να συναινέσει θα είχε την έννοια πράξεως, κατά της οποίας είναι δυνατή προσφυγή ακυρώσεως του άρθρου 263 ΣΛΕΕ, η οποία με τη σειρά της θα οδηγούσε σε αποσαφήνιση της απαιτήσεως στην ουσία της. Σε αντίθεση δε με τον ισχυρισμό της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας, ακόμη και η απλή άρνηση της Επιτροπής να επιστρέψει τα καταβληθέντα με επιφύλαξη ποσά θα συνιστούσε πράξη δυνάμενη να προσβληθεί κατά τα προβλεπόμενα στο άρθρο 263 ΣΛΕΕ. Πράγματι σε περίπτωση τέτοιας αρνήσεως θα ήταν εξαιρετικά δυσχερής η άρνηση υπάρξεως συγκεκριμένων έννομων αποτελεσμάτων⁶².

108. Τέλος δεν αποκλείεται τα κράτη μέλη, αφού θέσουν με επιφύλαξη τους πόρους στη διάθεση της Επιτροπής, να ζητήσουν να διευκρινιστεί το ζήτημα της ουσιαστικής απαιτήσεως της Επιτροπής επί των πόρων αυτών στο πλαίσιο διαφοράς αποζημιώσεως κατά το άρθρο 268 ΣΛΕΕ. Πράγματι, διαθέτοντας τους πόρους, τα κράτη μέλη θα υποστούν αναγκαστικά μια απώλεια ρευστότητας, της οποίας την αποκατάσταση δύνανται να επιδιώξουν στο πλαίσιο αγωγής αποζημιώσεως. Επίσης, τα κράτη μέλη έχουν τη δυνατότητα να προβάλουν αξίωση από αδικαιολόγητο πλουτισμό την ικανοποίηση της οποίας μπορούν ενδεχομένως να επιδιώξουν με βάση τα άρθρα 268 και 340, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ⁶³. Προκειμένου όμως να αποφανθεί επί της αξιώσεως αποζημιώσεως ή της

62 Βλ., υπ' αυτή την έννοια απόφαση της 26ης Μαΐου 1982, Γερμανία και Bundesanstalt für Arbeit κατά Επιτροπής (44/81, EU:C:1982:197, σκέψη 6).

63 Βλ. απόφαση της 16ης Δεκεμβρίου 2008, Masdar (UK) κατά Επιτροπής (C-47/07 P, EU:C:2008:726, σκέψεις 44 έως 50).

αξιώσεως από αδικαιολόγητο πλουτισμό, το Γενικό Δικαστήριο οφείλει κατ' αρχάς να εξετάσει εάν η Επιτροπή είχε απαίτηση επί των πόρων που διατέθηκαν και/ή εάν τα κράτη μέλη ήταν υποχρεωμένα να τους αποδώσουν στον προϋπολογισμό της Ένωσης. Κατά συνέπεια, τυχόν αγωγή αποζημιώσεως θα παρείχε στα κράτη μέλη, στο πλαίσιο της αναγνωριστικής της λειτουργίας, αποτελεσματική έννομη προστασία για τον ακριβή προσδιορισμό των υποχρεώσεων καταβολής που υπέχουν έναντι της Επιτροπής⁶⁴.

109. Είναι γεγονός ότι στο πλαίσιο των εναλλακτικών λύσεων που σκιαγραφήθηκαν στις δύο τελευταίες παραγράφους, το Γενικό Δικαστήριο θα κληθεί να αποφανθεί επί υποχρεώσεων των κρατών μελών, οι οποίες θα εδύναντο να αποτελέσουν και αντικείμενο διαδικασίας λόγω παραβάσεως ενώπιον του Δικαστηρίου. Ωστόσο, οι αποφάσεις τις οποίες το Γενικό Δικαστήριο θα κληθεί να εκδώσει στο πλαίσιο των εν λόγω εναλλακτικών λύσεων δεν έρχονται σε σύγκρουση με την αποκλειστική αρμοδιότητα του Δικαστηρίου να αποφασίζει επί διαδικασίας λόγω παραβάσεως⁶⁵. Τούτο δε διότι, εφόσον, προκειμένου περί υποχρεώσεων πληρωμής δεν εκκρεμούν διαδικασίες λόγω παραβάσεως δεν υφίσταται και δικαιοδοσία του Δικαστηρίου, η οποία θα εδύνατο να θιγεί.

Γ. Σύνοψη

110. Με δεδομένο ότι τόσο οι αιτήσεις αναιρέσεως όσο και οι προσφυγές είναι βάσιμες, οι αναιρεσιβαλλόμενες διατάξεις του Γενικού Δικαστηρίου πρέπει να αναιρεθούν, τα δε επίδικα έγγραφα της Επιτροπής πρέπει να ακυρωθούν.

VI. Επί των δικαστικών εξόδων

111. Κατά το άρθρο 184, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου, όταν η αίτηση αναιρέσεως είναι αιτιολογημένη και το Δικαστήριο κρίνει το ίδιο οριστικά τη διαφορά, αυτό αποφαινεται και επί των εξόδων.

112. Κατά το άρθρο 138, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου, το οποίο σύμφωνα με το άρθρο 184, παράγραφος 1 αυτού εφαρμόζεται κατ' αναλογία στην ενώπιον του Δικαστηρίου διαδικασία που έχει ως αντικείμενο ανάρτηση κατά αποφάσεως ή διατάξεως του Γενικού Δικαστηρίου, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα έξοδα, εφόσον υπάρχει σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου.

113. Δεδομένου ότι τόσο στη διαδικασία ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου όσο και στη διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου ηττηθείς διάδικος είναι η Επιτροπή, πρέπει, σύμφωνα με το σχετικό αίτημα των αναιρεσειουσών, να υποχρεωθεί να φέρει τα δικαστικά έξοδα σε αμφοτέρως τις διαδικασίες.

114. Κατά το άρθρο 184, παράγραφος 4, του Κανονισμού Διαδικασίας, το Δικαστήριο μπορεί να αποφασίσει ότι ο παρεμβαίνων πρωτοδίκως, ο οποίος μετέχει στην αναιρετική δίκη, φέρει τα δικαστικά του έξοδα. Κατά συνέπεια, τα κράτη μέλη που παρενέβησαν υπέρ της εκάστοτε προσφεύγουσας φέρουν να έξοδά τους που αφορούν την αναιρετική διαδικασία. Το ίδιο προκύπτει από το άρθρο 140, παράγραφος 1, σε συνδυασμό με το άρθρο 184, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας όσον αφορά τα δικαστικά έξοδα αυτών των κρατών μελών που αφορούν την πρωτόδικη διαδικασία.

64 Βλ. παρόμοια συλλογιστική στην υπόθεση της 13ης Μαρτίου 2007, Unibet (C-432/05, EU:C:2007:163, σκέψη 58).

65 Βλ., συναφώς, απόφαση της 15ης Ιανουαρίου 2014, Επιτροπή κατά Πορτογαλίας (C-292/11 P, EU:C:2014:3, σκέψη 54).

115. Ως εκ τούτου, στις υπό κρίση περιπτώσεις, η Σλοβακική Δημοκρατία και η Ρουμανία, στο μέτρο που η μία παρενέβη υπέρ της άλλης, καθώς και η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας και η Τσεχική Δημοκρατία φέρουν εκάστη τα δικαστικά έξοδά της τόσο στην πρωτόδικη όσο και στην αναιρετική διαδικασία.

VII. Πρόταση

116. Με βάση τις ανωτέρω εκτιμήσεις προτείνω στο Δικαστήριο να αποφανθεί ως εξής στις υποθέσεις C-593/15 P και C-594/15 P:

- 1) Οι διατάξεις του Γενικού Δικαστηρίου της 14ης Σεπτεμβρίου 2015 στις υποθέσεις Σλοβακική Δημοκρατία κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής (T-678/14, EU:T:2015:661, και T-779/14, EU:T:2015:655) αναιρούνται.
- 2) Οι αποφάσεις που περιέχονται στα από 15 Ιουλίου 2014 (BUDG/B/3/MV D[2014] 2351197) και από 24 Σεπτεμβρίου 2014 (BUDG/B/3/MV D[2014] 3139078) έγγραφα της Επιτροπής ακυρώνονται.
- 3) Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή φέρει τα δικαστικά έξοδά της καθώς και τα έξοδα της Σλοβακικής Δημοκρατίας τόσο στην πρωτόδικη όσο και στην αναιρετική διαδικασία.
- 4) Η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας και η Ρουμανία φέρουν η καθεμία τα δικαστικά έξοδά της τόσο στην πρωτόδικη όσο και στην αναιρετική διαδικασία.

117. Περαιτέρω προτείνω στο Δικαστήριο να αποφανθεί ως εξής στην υπόθεση C-599/15 P:

- 1) Η διάταξη του Γενικού Δικαστηρίου της 14ης Σεπτεμβρίου 2015 στην υπόθεση Ρουμανία κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής (T-784/14, EU:T:2015:659) αναιρείται.
- 2) Η απόφαση που περιέχεται στο από 19 Σεπτεμβρίου 2014 έγγραφο της Επιτροπής ακυρώνεται (BUDG/B/3/MV D[2014] 3079038).
- 3) Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή φέρει τα δικαστικά έξοδά της καθώς και τα έξοδα της Ρουμανίας τόσο στην πρωτόδικη όσο και στην αναιρετική διαδικασία.
- 4) Η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, η Σλοβακική Δημοκρατία και η Τσεχική Δημοκρατία φέρουν η καθεμία τα δικαστικά έξοδά της τόσο στην πρωτόδικη όσο και στην αναιρετική διαδικασία.